

2

m. & s.

MLADÁ GARDĀ

REVUE

Literární revue MLADÁ GARDA

č. 2

OBSAH:

Richard Brautigan - Pilulka versus springhilské
cúlní neštěstí

Jan Stehlík - Dopis

Současná rakouská poezie

Géza Csáth - Čarodějova zahrada

Jernář - Nuxen

Ladislav Klíma - Edgar

Ivo Hucl - Věčně hledící

Josef Palivec - Síta

BRAUTIGAN

ŽELI PŘESNĚ ODMĚŘENO

Sobota 25. srpna 1888, 17.20
se jmenuje fotografie dvou
starých žen na dvoře před
bílým domem. Jedna z žen
sedí na židli a na klíně má
psa. Druhá žena se dívá na
nějaké květiny. Ty ženy jsou
možná šťastné, ale vzápětí
je sobota 25. srpna 1888,
17.21, a všechno je jinak.

JE MI MIZERNĚ

Je mi mizerně. Nemiluje
mě, a já bloumám po
domě jak šicí stroj,
který právě přišel
hovno k víku popelnice.

KYKLOP

Sklenice limonády
cestuje po tomto světě
jak oko kyklopa.

Nevypíje-li ji
nějaké dítě,
udělá to Olympeus.

VZHLEDU DO NOVÉHO AMERICKÉHO DOMU

Jsou dveře, které
by rády vyletěly
z veřejí a odchály s
se skvělými obléky.

Jsou okna,
která by ráda
vystoupila z rámu
a běhala
s jeleny po
odlehklých lukách.

Jsou zdi,
které by se
rády kradly
s horami časnými

Jsou podlahy, které by
rády požřely nábytek,
aby z nich potom
vyrazily stromy a květiny.

Jsou střechy,
které by rády
plavně putovaly
s hvězdami skrz
kruhy temnoty.

3. LISTOPADU

Sedím v kavárně
a piju colu.
Na papírovém ubrousku
spí moučka.

Musím ji vzbudit,
abych se mohl utřít brýle.
Chci se podívat tamhle
na tu hezkou dívku.

LISTONOŠ

Víně

zeleniny

za chladného dne

věrohodně předstírá skutečnost
tak jako rytíř putující za svatým grálem
anebo listonoš na venkovské cestě hledající
statek, který neexistuje.

Mrkev, pepř a jahody.

Nerval, Baudelaire a Rimbaud.

POKEROVÁ HVĚZDA

Je to hvězda, která vypadá
jako partier pokeru na
horami ve východním

Oregonu.

Hrají tři.

Jej ovčáci.

Jed z nich má dva páry,
ostatní nemají nic.

BLUES PRO SIDNEYHO GREENSTREETA

Myslím, že vzpomínka na Sidneyho Greenstreeta
přináší něco krásného a

milého,

ale je to křávká věc.

Ruka zvedá sklenici.

Oko se dívá na sklenici,

a potom ruka, sklenice i oko
upadnou.

HRAD KORMORÁNŮ

Hamlet s

kormoránem

v podpeží

si bral Ofélii.

Byla ještě

mokrá, jak se

předtím topila.

Vypadala jako

bílá květina,

kteou nechali

moc dlouho

na dešti.

Miluji tě,

řekla Ofélie,

a miluji

toho tmavého

ptáka, kterého

držíš v

ráručí.

ŽIJÍ VE DVACÁTÉM STOLETÍ

/Marcii/

Žijí ve dvacátém století
a ty ležíš vedle mě. Když
jsi usínala, bylaš nešťastná.
Nemohl jsem proti tomu nic
dělat. Cítil jsem se bezmocný.
Tvoje tvář je tak krásná,
že nemohu přestat ji popisovat,
a marně bych se snažil, abys
byla šťastná, až se
probudíš.

SONET

Moře je jako
starý přírodní lyrik,
který umřel na
veřejném záchodku.
Jeho duch dosud
straší na písčinech.
V noci bývá
slyšet, jak tu
ve tmě
bosý obchází.
Někdo mu
ukradl boty.

NEBESKÝ TANEC UPROSTŘED ÚMORA

Tanči mi vstříc, prosím,
jako bys byla hvězdou
s kupou světelných
let ve vlasech,
a usnívej se,
a já budu tančit vstříc
tobě, jako bych byl tmou
s kupou netopýrů
na hlavě mírko kloubounu.

KAFKŮV KLOBOUK

Děšť padal
chirurgicky na střechu
a já jedl pohár zmrzliny,
který vypadal jako Kafkův klobouk.

Ten pohár zmrzliny
chatnal jako operační stůl
s pacientem zírajícím
vzhůru do stropu.

SBÍRÁNÍ SLIN

Po ulici jde nepřilíř
hezka dívka v zelené mini sukni.

Nějaký byznysmen se zastavuje,
otáčí a civí na její zadek,
který vypadá jako obstarožní
lednička.

V Americe je teď 200 000 000
lidí.

KOŇSKÉ DOSTIHY

19. července byl jakýsi pes přejet letadlem:
čín, který do tohoto světa vnáší energii,
proměňující sapy v krásné černé
dostihové koně.

Ti koně čekají ve startovacích boxech.
Výstřel z pistole, a fantastický dostih začíná.
Koně krouží po závoděšti.

PILULKA VERSUS SPRINGHELLESKÉ DŮLNÍ NEŠTĚSTÍ

Když si bereš tu svou pilulku,
je to jako důlní neštěstí.
Myslím na všechny ty lidi,
ztracené hluboko v tobě.

PÁNI, JSI TAK KRÁSNÁ, ŽE AŽ ZAČÍNÁ PRŠET

Ach, Marcie,
chtěl bych, aby se o tvé dlouhé
plavé krásce učilo ve škole:
pak by děti pochopily, že Bůh
žeje jak hudba pod kůží
a zní jako sluneční cembalo.

Chtl bych, aby vysvědčení
vypadala takhle:

Hraní si s křehkými skleněnými věcmi	1
Počítačová magie	1
Psalí dopisy těm, které máme rádi	1
Dovídaní se něčeho o rybách	1
Marcieina dlouhá plavá kráska	<u>1</u> 1

PŘÍRODNÍ BÁSEŇ

Měsíc
je Hamlet
na motocyklu,
jedoucí po
temné silnici.
Má na sobě
černou koženou
bundu a
vysoké boty.
Nemám
kam
jít.
Celou noc
projíždím.

V KAVÁRNĚ

Pozoroval jsem v kavárně muže, jak si láme krajíc chleba,
jako by skládal rodný list nebo se díval
na fotografii mrtvé milenky.

STOPAŘ GALILEJSKÝ

1. STOPAŘ GALILEJSKÝ

Baudelaire projížděl

ve staré Fordce

Galilejí. Vzal

stopaře jménem

Ježíš, který

stál uprostřed

hejna ryb

a krmil je

kousky chleba.

"Kam jdeš?"

zeptal se

Ježíš, když si

sedal vedle

něho.

"Kamkoli, kamkoli

mimo tento svět."

vykřikl

Baudelaire.

"Svezu se

s tebou

na Golgotu,"

řekl Ježíš.

"Mám tam

vystoupit

na karnevalu

a nesmím

přijet pozdě."

2. AMERIČKÝ HOTEL

Baudelaire seděl

s jedním ochmelkou

na hrázi

v sanfranciském přístavu.

Ochmelkovi bylo milión

let a určitě pamatoval

dinosauiry.

Baudelaire i ochmeška
pili italské muškátové.
"Jettřeba být
v jednom kuse opilý,"
řekl Baudelaire.
"Bylím v Americkém hotelu,"
řekl ochmeška. "A
pamatuju dinosaury."
"Hlavně nevystřízlivět,"
řekl Baudelaire.

3. 1939

Baudelaire chořoval
k nám domů a díval se,
jak melu kávu.
To bylo v roce 1939
a my bydleli v chudinské
čtvrti Tacony.
Matka nasypala
kávová zrnka do mlýnku.
Byl jsem ještě dítě,
točil jsem klikou
a hrál si na flašinetáře,
a Baudelaire si
hrál na opici
a hopsal nahoru dolů
a natahoval ruku
s plecháčkem.

4. KYTRONÁTKY

Baudelaire si otevřel
v San Francisku
stánek s karbanátky,
aže místo nich
dával mezi žemle
květiny.
Lidé přicházeli a
řekli: "Dejte mi

karbanátek a hodně
cibule k tomu."

Baudelaire jim místo
toho dal kytikonátek
a lidé

říkali: "Co je
tohle za
stánek s karbanátky?"

5. RODINA VĚČNOSTI

"Čy, ané
čtor čas
v ořich
koček,"
řekl Baudelaire
a šel do
klenstnictví
17 Market Street.
Za chvíli
vyšel ven
a nešl si
glarskou ko
točku s
jedmivaceti
kameo,
uvěznou
na konci
zlatého
řetízku.

6. AIVATOR DALI

"Tak budeš
nebo debudeš
jíst si
polívku,
ty zatacenej
starej bloumate
v blátech?"
křičela
Jeanne Duvalová
a prašila
Dojela do zad,
křičela

Baudelaire do zad,
když si tak
seděl u okna
a snil.
Baudelaire se
lekl.
Pak se pekelně
zachechtal,
návloul svou lžící
ve vzduchu
jako taktovkou
a proměnil místnost
v obraz
od Salvadora
Dalího, proměnil
místnost
v obraz
od van Gogha.

7. BASEBALLOVÉ UTKÁNÍ

Baudelaire šel
na baseballové utkání
a koupil si
pérek v rohlíku
a zapálil si dýmku
opie.
Hráli
Newyorští Yankees
proti Detroitským Tygrům.
Při čtvrtém odpařování
spáchal nějaký anděl
sebevraždu tím, že
skočil z nízkého
oblaku dolů.
Přistál
na druhé metě,
následkem čehož
celé hřiště
prasklo jako
obrovské zrcadlo.
Utkání bylo
přerušeno z

důvodu všeobecného
strachu.

8. BLÁZINEC

Baudelaire šel
do blázince
přestrojen za
psychiatra.
Zůstal tam
dva měsíce
a když odcházel,
blázinec ho
tak miloval,
že za ním
šel přes celou
Kalifornii,
a Baudelaire
se smál, když se
mu blázinec
třel jako
toulavá kočka
o nohu.

9. MŮJ HMYZÍ POHŘEB

Když jsem byl ještě dítě,
měl jsem hřbitov,
kde jsem pochovával hmyz
a mrtvé ptáky pod
růžovým keřem.
Hmyz jsem pochovával
ve staniolu a
v krabičkách od zápalek.
Ptáky jsem pochovával
v kouscích červené látky.
Bylo to vždycky moc smutné
a já plakal,
když jsem lžící
házel zem
do jejich hrobečků.
Baudelaire přicházel
a účastnil se
mých hmyzích pohřbů.

odfukává modlitbičky
svíci
mrtvých ptáků.

San Francisco, únor 1956

Pozn. /Poésie R. Brautigana v českých překladech/:

Světová literatura 3/1986 /výbor z básní, přel. Olga Špilárová/

Horoskop orloje /Čtrnáct amerických básníků/, Odeon 1987
/cyklus básní Stopař Galilejskej, přel. Jan Zábava/.

Z anglického originálu The Fall Versus the Springhill Mine
Disaster /Selected Poems 1957-1968/, Dell Publishing Co.,
New York 1968; vybrat a přeložil st.

STELIK

Drnhá Enge,

piši Ti naposledy. To, co nyní činím, je pro Bezejmen-
ce nepřipustné, ale já prostě nedokážu zmizet a nenapsat Ti
aspoň pár řádků. Piši a prosím o pochopení i prominutí. Ne-
našel jsem v sobě dřív dost síly k tomu, abych usedl a psal
o tom, co se ve mně odehrávalo. Byl to zmatek nad zmatek a
ostatně ani teď, budu-li upřímný /a já v tomto dopise chci
být upřímný/ nevím, jak dalece pochopíš význam toho, co se
za mými řádky skrývá a tím i můj současný stav. Ne, neptej
se na hodnotu, nejsem už ani pořadník ani cokoliv jiného. Ne-
existuji a cítím se velice dobře. Vzpomínky na Tebe udržují
mé odsouzené vědomí při životě, slyším často tvé kroky, v po-
loheru se mi zjevují tucty, hebké a něžné jako jsou Tvé ru-
ce Enge, zjevují se mi vzpomínky na Tvou přirozenost, smích,
na našeho jediného společného učitele z UK. Pamatuješ, ří-
kal nám, že v Samotě lze dosáhnout nedocenitelného poznání,
ale ne štěstí a radosti. Myslí na ta slova neustále, třeba-
že to dnes už papouškují i oni...

Čekali, že po aspikové cestě půjdu s nimi, "jdou všich-
ní, půjde také". Je ale Enge možné jít s těmi, kdo mají Prav-
du rozbedanou a smítající se někde v uměle pěstěné hnílobě?
Do ulic vponštějí omamnou škálu bodrosti, žovíálnosti a do
očí bijící dlíšnosti.

Nedovedeš si představit Enge, co se ve mně dělo. Nemůž
žeš zažít to, co ve mně vyvolával pohled z okna, na město,
na lidi, na jednoho po druhém. Víš, že jsem o životě ve mēs-
tě nikdy moc nemluvil. Zvykl jsem si. Vím, bylo by snadné
sebrat se a odjet /neber si to osobně, mluvím jen o sobě/.
Bylo, ale nedokázal jsem to. Vlastně ani nechtěl dokázat.
Nacpak, představa, že bych žil někde jinde mě z nevím jakév-
ho důvodu děsila. Snad proto jsem dělal vždy vše tak, aby mě
nikdy nikdo nemohl říct "no dovolte" nebo "vodka ty seš",
víš co myslím... Ne, nechtěl jsem sám sebe zredit, ale pře-
ce jsem každý den potkával nové nasmrtprátele a z přátel
bývalých činil nepřátele. Nechtěl jsem se lišit a přece jsem
byl v každých očích jiný. I když, řekni sama Enge, můžu já
vlastně říct jaký jsem v jejích pseudolaskavých očích byl?
Kterou mou tvář si v sobě porchávali do příštích setkání?

/Opravdu no tom tolik záleží? - křičela ve mně druhá Alter-
nativa./

Vše začalo na jedné z přednášek v UK, kde jeden z Uči-
telů hájil tak zapáleně nějaký dogmatický nesmysl /před kým?/
až ztratil hlas. Nejdřív jsme se všichni potutelně smáli, a-
le po chvíli jsem najednou ucítil prudké bochnutí. Znehybněl
jsem, ale přišlo to znovu a znovu, pořád dokola, dokud se
ve mně nevytvořil souvislý pás bolesti a prazvláštního po-
citu. Ochtěl jsem vstát a pomalovat krví z nosu čisté sklo
katedrového boxu, ochtěl jsem křičet, že lež na univerzitní
půdě nemá co pohledávat, stejně tak jako její strážci a hla-
satelé. Přirozeně, že jsem to neudělal. Zkroutil jsem v kře-
či ruce, zavřel oči, uši i ústa. Vytvořil jsem fosilní cytu,
v níž jsem až do konce přednášky přemýšlel o té zvláštní
chvilkové obavě přednáška, který náhle ucítil, že všichni
ve městě, včetně Učitelů, by mohli přejít co staru, kdy bu-
dou schopni věřit svým přeměnám a budou za ně umírat, tak
jako jsem dnes já připraven přijmout jakýkoli trest, neboť
tak činím ve jménu Pravdy. V onen den se ve mně aktivizovalo
něco zakrnělého, nevím jak to popsat.

Z 350ti posluchačů se neozval nikdo. Kolik z nás asi
chtělo mazat svou krev po skle? /A opravdu jen svou?/ Všich-
ni mlčeli a poslouchali promyšlené, léty vytrfinované nes-
myslné. Někteří dokonce nepřítomně přikyvovali hlavou. Den
za dnem, seminář za seminářem, Učitel za Učitelem.

Vím, že teď Enge kroutitě hlavou, jak je možné, že Uči-
telé si dovolují lhát. Ale věř mi, bylo a je to tak, nelze
hovořit o vyjímce. Do UK jsem přestal docházet právě proto,
že vyvolení jsou jen krysy se špinou za nehty. Jejich před-
nášky připomínají manipulační vozíky, které jsou stále do-
kola, vydávají stále stejné skřípění a snaží se nás přinu-
tit, abychom si také nastoupili, abychom si také omýli co
nejvíce špíny a bláta. Nechápu, jak jsem mohl po léta věřit
tém, co před argument stává vždy výhražku, před fakt mysti-
fikaci. Každou chvíli se odvolávají na Zákon, je to jejich
štát. Ale já se ptám, jaký je to Zákon? Známe všichni jenom
jeden. Platí odjakživa. Najednou zjišťují, že mluví o něja-
kém Zákonu, který je mi cizí, nese stejné jméno, ale je jiný,
iluzorní, chutná po mandlích...

Někteří Učitelé ve jménu tohoto Zákona dokonce pomlouva-
jí a vyvracejí myšlenky ze svých vlastních přednášek, špi-
ní jména jiných Učitelů, přičemž od jiných si přivlastňují
celé řečnické pasáže. Mají snad strach z ohrožení svých am-
bicí? Bojí se, že dojde k údech morální stagnaci? Gordic-
ký uzel se zaplétá, z plevele roste les. Nikdo mě ale nik-
dy nepřinutí, abych akceptoval názory kryptomanů, natož a-
bych je považoval za své Učitele a vážil si jich.

Události z bloků UK na mě zapůsobily natolik, že jsem
začal místo seminářů navštěvovat pouliční bary nebo jen tak
bloumat po chodníku. Namísto hledaného klidu jsem ale nará-
žel pouze na kruté lhostejné oči v netečných tvářích, na ob-
časné natvrzelé úsměvy se sřipavým smíchem, na gesta připra-
vená utopit tě v přívahu plagiátních lichotek... Zečal jsem
ve všech vidět primitivní bakterie, které jen mutují, žerou
a moží se a čím víc jich je, tím větší je jejich schopnost
mutovat ach, těch kombinací/ a možit se, napadat jiné bakte-
rie, skrytě je mučit svým užitečným kompromisním životem.
Byl jsem jedním z nich a doufám Enge, že snad i oni cítí stud,
když v skrytu duše analyzují chování každého pořádníka, kte-
rého potkají, když se před každým tajně vyhodnocují a mění,
jen aby nemuseli sami před sebou /nebo snad před někým/ od-
halit.

Nedovedeš si Enge představit hrozné pocity, když jsem se
usmíval do stejné epileptického úsměvu, byl jsem milý, las-
kavý a uvnitř, někde v tom temném neviditelném se odehrávalo
cynické soupeření mezi vypěstovanou kompromisní objektiví-
tou a radikální nenávistí. Byval jsem pak dlouhý čas smutný
a přemýšlel o těch nepochopitelných pocitech bujících kolem
nás.

Kde je začátek té patologické tmy? Lze dnes ještě mlu-
vit nahlas, aniž bychom o vyvolaném vzápětí nepochybova-
li? Je vůbec možné nechat nad městem bez jakéhokoli odporu
zaklapnout poklop? Kam až půjdou naše vnitřní souboje a cha-
neleonský kolektivismus?

Podle Zákona jsme si rovni, Enge. Pravda ale ukazuje ji-
nam, každý to ví a všichni zarytě mlčí. Sám jsem si držel o
odstup od ostentních promyšlenými intrikami a pokud netylo
vyhrstí, vše jsem zdůvodňoval bez jediného důvodu. Slova

jsou stejně úžasná zbraň jako mlčení. Mnozí z nás hledí do země, rozjímají. A kde je ono konečné prozření? Sdílí ho někdo někomu, nebo je snad tak daleko a vysoko, že je nedosažitelné? Kdo jej tam uložil? A co udělají ti, co sledují... a vědí, co trpí bezmocností, kterou zachvátila euforie? Každý pořadník práce zná zákon druhé Alternativy, ale kdo z nich jej dokáže použít, vyrvat ze seškrábané mozkové kůry? První Alternativy jsou silné, rok od roku silnější a nutí pořadníky bránit je, oponovat, rozhazovat rukama, zesměšňovat ostatní, jen nepřiznat, že druhá Alternativa nejen že je, ale že tu vůbec je možnost její existence... Proč? Neznám odpověď na tolik, abych ti dokázal odpovědět. Stejně tak si nedokážu představit utrpení těch, kteří se narodí a budou žít ve městě zachváceném chorobou, která hledá sama na sebe lék, ale velice opatrně, protože, kdyby jej našla, byl by to její konec...

V hledání nové cesty jsem začal navštěvovat večery pořadníků Antagonistické strany. Jeké já skládal do oněch večerů naděje? Hovořilo se o nich jako o večerech Pravdy. Byl jsem pouze na jednom a nazval bych jej spíš Pro lamace zadržovaných slz. Pravda po kapičkách prodávала skrz nepochopení, bolest, trpkost i zaujatost. Nikdo nemastavil dlaně, aby ji zachytil. Vpíjela se do země a sledovala proslovy, při nichž se nešetřilo potleskem, ale ani křečovitě vztyčenými prsty. Nesmíme se jich bát, říkal jeden z řečníků, ale každý z přítomných věděl, že právě on sám má v té chvíli nejvíce strach. Polystyren skřípal o sklo, mokrá hadr spadl jako kus masa. Cožpak už někdy nikdo nepocítí souznění střetnutí dvou stejných myšlenek?

Začal jsem chápat, že jáma už dávno měla otevřít své srdce a mluvit, o překot mluvit to von, co on se v nich skrývá. Inge, ty jsi přece byla se mnou, když jsem s tebou vyprávěl z nejniternejších pocitů, ty jsi se ptala na každý můj nervózní pohyb. Kdo se mě dnes zeptá na mou smutnou tvář? Desítky stejně smutných párů očí mě pozorují, pokračují sesazují mé domnělé úvahy do nepřesné a nepodařené kopie.

Dnes už vím, že jsem nebyl a nejsem jediným pořadníkem, který procitnul ze zimního spánku. Vím, že nesmíme kapitulovat, protože Pravda nás potřebuje, stejně jako my ji.

Přilíš jsem se rozepsal a nejapně bych i zapomněl na to, oč jsem Tě chtěl požádat. Snad si ještě pamatoješ, kde jsem měl svůj poslední klub. Chtěl jsem Tě poprosit, abys tam zašla a všechny kazety vzala k sobě. Má filmy jsou minimálně strážné a když jim dáš dost času, přijdeš jim na chuť. Pusť si je všechny a přemýšlej o tom, co jsem se Ti snažil v předchozích řádcích vylicit. Přemýšlej o sekvencích, které nelze kamerou zachytit a odhalí se Ti to, co jsem dlouhá léta neviděl, nebo spíš ztratil schopnost vidět. Tajenka je rozluštěna a nedává smysl...

Před týdnem do mého ubytovacího přívěsu vtrhla Kontrolní komise. Nic zvláštního, až na to, že jsem okamžitě ucítil, že něco nehraje, že patrně nepůjde o všeobecně známou "demokraticky namátkovou" revizi. Nezajímaly je předměty, ale já, nezajímalo je, co je napsáno v knihách na stole, ale to, co jim odpovím na jejich otázky. Věděli, co chtějí a čeho dosáhnou. Nepřál bych Ti Enge vidět jejich oči. Nechoval jsem se asi jak bych měl, ale praštl jako uřod, šel bych s nimi stejně. Čeká mě šest neděl separace a pak časový transport. Asi jsi už o tom slyšela, že se takové věci dějí a jistě se děsíš představy čistky mého mozku vyčísleného kamí do neznáma. Zpočátku jsem také považoval rozsudek za neúněrně krutý, ale dnes mám jiný názor. Pokusím se Ti to vysvětlit.

V podstatě jde o "totální opraštění duševní vybavenosti" a to až k hranicím užitého /předem stanoveného/ vývojového stupně. Takto degradování jedinci se časovým posunem zpět dostávají do světa, který svým dosažitelným vývojem je stále ještě dostatečně daleko od světa našeho. Dozorce mi tvrdí, že letos půjde ručička hodně daleko, pravděpodobně až na 19. století, do éry člověka. Nevím, jakým způsobem jsou pořadníci umisťováni, ale o to vlastně ani tak nejde, jako nejde o nic, když házíš papír do koše. Minulost je obrovský odpadkový kontejner, zmačkaného papíru se tam vejde neomezené množství. Má to jedinou podmínku, papír nesmí být popsaný. Nevěřím ale, že jejich přístroje mě dokážou "očistit" takovým způsobem, jak se o tom mluví. To, co podle mne pořadník jednou prožil /myslím opravdový prožitek/, je

v něm neoddělitelně s jeho tělem. Pokud u nemrtvého tělesné
soustavky, nelze zničit ani ducha. Přemýšlel jsem i o tom,
jak dlouho už takhle "hra" s trestanci probíhá, jak dlouho
se bude opakovat, kolikrát bude odhobený předávkou, který
překáží... Závra nás bude sedmset a já je ptám, kolik jich
bylo věre, kolik jich bude posířů, kolik jich bude každý
den? Kolikže těch, kteří padají dolů, aby se začali zase
šplhat nahoru? Měší velkou naději vidím právě ve svém trestu.
Věřím, že právě někde ve tmě minulosti je ono neuchopitelné,
že právě tam jsou kořeny jedovaté a pomravné rostliny, které
tak pečlivě šlechtěná a že právě z vyvržených budoucí tóni,
kteří kořeny uchopí do svých rukou a vytrou je ze země. Vě-
řím ve slova někde uvnitř mého těla, pečlivě ukryté, která
nevyplaví nic, ani čas. Možná to bude po milióně, ale jako
člověk jednou ucítím, že se ve mně probouzí jakási podivná
vzpomínky na strašný svět někde v dálece, ale i na Tvou lask-
avost a krásu, Engo. Bude to den, kdy člověk vyjde ze tmy
budoucnosti s vlastním světlem. Bude to také nejšťastnější
chvilu mého života.

Štěpán, má lásko

Trávě X

ELAN

1000

LEADER

TURRINI

ERIED

ARTMAN

STANLEY

KDYŽ KYVADLO LÁSKY SE KÝVE
nocí, mezi Váhy a Nikdy,
pronikne tvé slovo k lunám srdce
a tvé bouřkové dělostřelné
oči podají žniť nebesa.

Zdáleka z háje stíněného snem
zavívá, co v nás odumřelo,
a co jsme promýšleli, obchází tu,
velké jak příchod budoucnosti.

Co nyní klesá, co se zdvihá,
platí tomu, co je zakopáno hluboko v nás:
slepě jak pohlíží, který si vyměňujeme,
lábá čes na ústa.

LIST KEZ SLOMO

/Bertoldu Brechtovi:

Co je to za doba,
kdy rozhovor je téměř z
je téměř zločinem,
neboť obsahuje
tolik řečeného?

ERICH FRIED /nar. 1921/

POSTAT PRO SMRT

Babičce jsem se zdál
příliš pomalý
a tak říkala:
"Tebe aby člověk
pro smrt poslal
když chce
zdatat ještě dlouho naživu"

Raději jsem šel
shy smrt
neposlela pro mě

Moje babička
už pek
dlouho
nežila

Sám sobě
se zdám příliš pomalý
Říkám si:
Poučali mě
pro život.
Jenže na takové poučení
jsem příliš nešikovný

NEZISTNÁ VÝUKA

Můj vrah
je ke mně milý
stará se
o to
co si myslím
i když
po celý den
je zaneprázdněn
samým vražděním
najde si čas
a staví školy
dává peníze
na mou
výchovu
abych se včas
naučil
že žiju
ve světě
plném vražd

ktarý je
unpafédán tak
že stádot jin
se rová
sebevražďe

a že proto
tam kdo mi rudi
abych svět změn
je mým vrahem.

VELKÝ OUTSIDER

Vyprávím jsem se jejich falešným obrazem
a oni hledali útočiště
ve svých paperbackových vydáních
a vybraných episech
Odhalil jsem nepravdivost
jejich metafor
a varoval čtenáře před jejich
bestsellery a edicemi v kůži.
Protože věděli
že mám pravdu
začali mě
jednoduše ignorovat
Přestali me chválit
a udělovat mi ceny -
A to mě mě vážně naškvalo

HANS CARL AREMANN /mar. 1921/

JAKO STÁVA

velice sladkého plodu,
kterou dlouze pijeme ve snu...
jako stín mladého dravce,
jenž poklechl obklesl pramen...
jako králový strom s hustým listovím,
na který něžně sedá noc
se zpívajícími cvrčky a rosova...
jako mň milovaný prot,
který se zlebkou dotýká tvých rtů...

JE PRAVDA, ŽE SMRT LÁSKU
konzervuje, ale vyjme ji z těla:
srdce a položí je na sníh
jako zabítku rybu, a říkají,
že se to opakuje
rok co rok a že bolest zůstává
stejná, že neslábne ani
po mnoha letech, neboť srdce
jsou stále těž, rudá,
z masa, a i ty jednou musíš
položít k nim to své...

/post mortem Ophelie/

HERTHA KRÄFTNEROVÁ /1928 - 1951/

Katova žena přestala při obědi jíst.
Její muž právě hltal pečené kuře.
Zadívala se na něj... a navěděla,
proč si najednou vzpomněla na svatební den,
na myrtu a na to, že kdosi zpíval.
To kuře bylo předtím bílé,
mladá, krotká, bílá a teplá
a křepčivá ještě i pod nožem.
Teď je její muž jedl a kapka mastnoty
mu stékala po bílých prstech
vydrnutých kartáčkem.

Vtom zaječela, přesně jako
někteří odsouzení /nejednou jí o tom vyprávěl/,
když ho spatřili.

Zaječela, odstrčila talíř
a vyběhla ven, zahrádkou před dům,
běžela ulicemi města,
přes pole s mákem
a přes pole s pšenicí
a přes pole s jetelem.
Dlouho ji marně hledali.

STALO SE ČASNĚ ZRÁNA

V hotelu Jeanne d'Arc
byli hosté vyburcováni z ranního spánku,

neboť na schodišti se rozesmála jakási dívka.
Zapomněla si punčochy
pod strunami černé kytary na pokoji číslo sedm.
Proto se však nesmála:
V mramorové hale
stál recepční
a na čepici měl stuhu s nápisem
Jeanne d'Arc.
Tomu se smála, tomu jménu,
a protože přitom myslela na číslo sedm
/na pokoj s dvěma lůžky
s umyvadlem z porcelánu/.
Smála se ještě dále v vchodu,
tak hlasitě, že probudila hosty,
ale venku v únorovém ránu
najeďnou ztichla,
neboť zjistila, že si zapomněla punčochy
pod strunami
rozladěné kytary
v cizím pokoji
hotelu Jeanne d'Arc.

PETER TURRINI /nar. 1944/

JE KONEC SMUTKU A HNĚVU
a já chápu svého otce.

Ten malý Ital
kterému se vždy zdálo že sněží nějak moc brzy
a který s němčinou začal moc pozdě
se bál.

Tušil
že pro cizince
se u stolu starousedlíků
nemajde místo.

Aby nebyl nápadný
mlčel a pracoval.

Držel se ctivosti a mravů
běžných v téhle zemi
dokud ho nepochovali.

Jednou prý

Jednou prý

jak mi po letech řekl nevlastní bratr
chtěl otec podpálit dům
opustit rodinu
a vrátit se do vlasti.

Je mi líto

že mu už nemůžu říct
jak rád bych s ním
tehdy šel na jih.

HELMUT ZENKER /nar. 1949/

PLNOLETÝ

od včerejška mám na krku 21 let
a ještě víc paragrafů -
mé slovo platí
nejméně jednou
za čtyři roky.
rodinné přídatky už nebudou -
stal jsem se občanem.

§ 1

předpis

jak máš psát
dostaneš zároveň
s čistým papírem

jestli s ním nesouhlasíš
okamžitě
odevzdej tužku
tamhle u okénka.

LOGIKA /american way/

zastřelili jsme johna f. kennedyho.
zastřelili jsme martina luthera kinga.
zastřelili jsme roberta kennedyho.
kdo může říct, že u nás je
rasová diskriminace?

ÚMYSL

dejí ti pivo
ty jím slibiš svůj hlas
řečník se rozkřikuje
ty posloucheáš
hovoří o zítřku
a žádají: včerejšek.

/Podle slovenského překladu Milana Rečtera, otištěného
v časopise Revue svetovej literatúry, 1/1983 přeložil st./

CSÁTH

Výlučný, dnes prakticky zapomenutý maďarský autor, průkopník moderní psychologické prózy. V mnohém blízký F. Kafkovi /mj. i oscilací mezi snem a realitou rozpadající se rakousko-uherské monarchie na počátku století/, částečně pod vlivem H. Ch. Andersena, O. Wildea, E. T. A. Hoffmanna, E. A. Poea aj./; ve svém díle s převládě psychopatologickou tematikou /řada povídek, dramata, románový fragment/ nese prvky naturalismu, kritického realismu, postromantismu a raného symbolismu.

Csát /vl. jm. József Brenner/ se narodil 13. 2. 1887 v rakousko-uherské Szabocse /dnes město v severní Jugoslávii/ v rodině právníka - intelektuála a amatérského hudebníka. V devíti letech ztratil zbožnou matku; táta rána jej poznamenal na celý život. Toužil stát se malířem, ale na otcovo přání začal studovat hru na housle na Hudební akademii. Psal vlastní atonální moderní skladby, vesměs dobově omezeným okolím nepochopené. Po vyloučení z Akademie se rozhodl pro studium medicíny v Budapešti. Získal titul a posléze i pověst slibného mladého vědce v oboru neurologie. Jako asistent proslulého profesora Moravcsika publikoval rozsáhlou studii "O psychickém mechanismu duševních poruch" a vedle toho i řadu časopiseckých příspěvků /od šestnácti let povídky, hudební kritiky - jako jeden z prvních ocenil Bartůka a Kodályho/. Již v roce 1909 však začal používat opium /morfium a pantopon/ a závislost na droze s léty stále sílila. V roce 1913 odešel vykonávat lékařskou praxi na venkov, přes profesky přátele uzavřel nerovný sňatek s mladou ženou. Z vojenské služby v první světové válce byl pro příznaky duševní choroby propuštěn. Jeho stav se

neustále zhoršoval, až konečně v roce 1919 zastřelil revolverem svoji ženu - před očima jejich malé dcerky. Poté byl intermován v ústavní, kde se pokusil - neúspěšně - o sebevraždu. Po několika měsících uprchl ve snaze dostat se do Budapešti, byl však 25. 9. 1919 na nové demarkační linii zadržen srbskými strážemi. Po krátkém zápasu se vzdal, vzápětí však spolkl ukrytý jed a před zraky udivených vojáků zemřel. Podle přání v závěti byly jeho mozek, srdce a játra poskytnuty k vědeckým výzkumům.

Následující povídky byly vybrány a přeloženy ze souboru "The Magician's Garden and Other Stories" /nakl. Corvina Kiadó, Budapest ve spolupráci s Columbia University Press, New York - Guilford, Surrey, 1980 - anglický překlad Jascha Kessler a Charlotte Rogers, úvodní studie Marianna D. Birnbaum/. Z této publikace byly čerpány biografické údaje o autorovi.

st.

ČARODĚJOVA ZAHRADA

Poznal jsem ty dva štihlé chlapece, hned jak vyšli nádražní branou na náměstí.

- Bratři Vassové!

Kráčeli jsme směrem k městu, vychutnávající mírné červenové odpoledne. Na střední škole jsme bývali nerozluční, ale od naší maturity uplynuly čtyři roky a já je mezitím neviděl -

- sardovali v cizině. Naše náhodné setkání je potěšilo.

Jejich tváře dosud nenabýly mužné tvrdosti; jemné nosy a žívné, bystré oči svědčily o tom, že jejich inteligence je ještě pořád ve vývoji. Způsoby měli stejně jemné a působně světské jako kdysi: na středoškoláky poněkud nezvyklé, zároveň však pro nás ostatní svým způsobem přitažlivé.

Došli jsme hlavní ulicí na náměstí. Spěchali, měli jen dvě hodiny času.

- Přijeli jsme se vlastně jen podívat na čarodějovu zahradu, řekl starší Vass

- Čarodějovu zahradu? Kde to je? řekl jsem.

- To bys těžko hledal. Nikomu jsme o ní neřekli. Pojď s námi, uvidíš. Není to nijak daleko

Zahuli jsme ke kostelu, napříč parkem. Na schůtralé lavice tu seděl uveleban náš staříčkový profesor věrouky, nos zabořený v jakémsi textu. Hlasitě jsme jej pozdravili. Odpověděl nám shovívavým zamrknutím pokynutím. Obešli jsme zadní stranu kostela a já následoval oba bratry do slepé uličky, již jsem se nikdy předtím navštívil. Byla úzká a asi dvěstě kroků dlouhá. Zvláštní věc, ale nikdy jsem v našem městě neviděl domy podobné těmto zde: nízké, nahruho stavěné, s okny, dveřmi a vraty jakoby starodávného tvaru a zdobení. V ulici posedávali na stoličkách a lavičkách starci a ženy bledých, truchlivých tváří. Malé holčičky polévaly a zametaly choďáky. Nikde ani stopy po nějakém povozu.

U posledního domu jsme se zastavili. Dům vlastně vidět nebylo - pouze plot, vysoký dřevěný plot, nenatřený, z plátek sbitých tak těsně k sobě, že jste mezi nimi neprostrčili ruku. Museli jste k němu přiložit oko, abyste viděli dvnitř.

Znenadání mě do chrápu udeřila těžká vůně květin. Tam na druhé straně byla zahrada: zvící malé místnůstky, kousek země navršené do výšky mého pasu. A plný květin.

Prazvláštní, bujné flóry. Rohaté květy na dlouhých stoncích, s plátky jak z černého sametu. V jednom koutě keř podobný lilii, okrášlený obřímí bílými květy, které se podobaly číši. A po celé zahradě roztroušené rostliny na tenkých stoncích, s bílými květy s jedním plátkem růžovým. Zdálo se, že právě ony vydechují tu exotickou vůni, sytou a dusivou. Uprostřed toho všeho vyrůstal tes tučných karminových květin, jejichž hedvábné, masité květy se skláněly mezi dlouhá stébla zdivočelé zelené krávy. To čarovné místočko připomínalo kadeřbскоп. Přímě před mýma očima rozkvétaly nachové kosatce. V jejich ocelivé vůni se mísila xyriáda menších vůní a z květů žhnuly všechny odstíny duhy.

Na kraji zahrady se krčil domeček, kousek nad zemí dvě okna se zelenými okenicemi. Dveře vidět nebylo. Nad okénky lomenicová střecha. Musela tam být prostorná půda. U zdi jsem viděl modré keramické. Mlčky jsme zírali dovnitř na to miniaturní čarovné království. Uběhly asi čtyři minuty.

Mladší Vass řekl: Takle je čarodějova zahrada.

- A v ní žije čaroděj, dodal druhý.

- A taky zloději.

-Kdo? zeptal jsem se.

-Zloději. Jeho přívrženci a otroci.

- Chodívají do města na lup. Právě toutle dobou vyrážejí, mají své chodby. Vylézají pod střechami kostelů a po prova-ze od zvonu se spouštějí dolů. Poč hnědými plášti ukrývají petrolejové lampičky, nosí masky a za pasem mají dýky a pletle.

- Vplíží se do domu nebo tam vlezou otevřeným oknem. Pomocí malých cepinů se dostanou do dalšího poschodí - natrvá jim to déle než dvě vteřiny.

- A pak vklouznou do šatníku.

- Nikdo si jich nevšimne. Čekají dole v prádle mezi krebi-lemi. Rozsvěcují si své malinké lampičky. Potíchu čekají.

- Čekají, dokud všichni usnou. Pak vylézají z úkrytu, kradou se po pokojích, vylamují zámky, uřezávají dětem hlavy a otcům zarážejí dýky do srdce.

- A čarodějovi pak přinášejí poklady.

Chlapci vyprávěli o tajích čarodějova dompěte, jako by od-řikovali prastarou, zopomenutou báseň. Naše oči přitom zářily, co se tam uráží

raly do zahrady.

- Jestlipek viš, co se tam uvnitř právě děje? zeptal se mladší Vass.

Starší odpověděl místo ně.

- Za zabeđeným oknem je ložnice zlodějů. Nízká jizba s holými stěnami. Na zdi blůká lampička. Šest žlenničků napravo, šest nalevo. Na jedné straně spí na podlaze šest zachumlaných lupičů; do tváří jim není vidět.

- Na druhé straně šest prázdných míst.

- Zloději jsou v podzemí na cestě ke svému krvavému dílu.

- Vždycky když se probudí, musívylézt ven po čtyřech, protože v tak nízké místnosti se nemohou postavit.

- Potom je čaroděj krml. Jako by svýma zlýma žemýma očima říkal: Jen si dejte, naspěte se, a pak mi přineste pytle s penězi, stříbrem a zlatem.

- Zloději jedí živé ještěrky a žáby, a pro chutí si dávají nakládané chroustky, které čaroděj skládá jako marmeládu v mavařovacích sklenicích ve spížárně.

- Pak musí jít. Čaroděj si zapálí lucernu z lebky a čeká ve svém pokoji. Zůstává vzhůru, čte si - pro případ, že by se jeho zlodějům něco přihodilo.

- Mohli by třeba vzbudit nějakého psa nebo dítě.

A když obloha na východě začíná šedivět, vyjde čaroděj se zahrady a ulehne tu.

- A všechny květiny se promění v dívky. A onase v nich převahuje...

- Dokud se jeho loupeživí otroci nevrátí domů, neodvzda-
jí mu kořist, kterou si ukládá v podzemním skladu, a najdou všichni spát. Pak je dům zase až do večera tichý, mrtvý.

- Nikdo ze sousedů nemá nejmenší tušení, kdo v něm žije...

Ještě chvíli jsme mlčky hleděli na čarodějovu zahradu. Tu se jeden z bratrů podíval na hodinky a řekl:

- Za pětadvacet minut nám odjíždí vlak. A povzdechli si.

- Budeme muset jít, řekl druhý.

Na východní obloze už byly vidět hvězdy. Ulice byla tichá jako hřbitov: kromě nás smí živáčka.

Vydali jsme se nazpátek, krůčejíce beze slova až ke kostelnu. Chlapci hleděli v zadumání před sebe. Obešli jsme park. Tři slůzky tu nabíraly vodu ze studny. Byly hezké a vesele se smály. Oba chlapci jim úsměv opätili.

Šílená vůně čarodějových květin jí pomalu vyprchávala z plíc. Kolem přejela drážka. Zahvízdali na ni, s úsměvem se rozloučili a naskočili. Kočí zapráskal bičem a vzápětí je vůz unášel směrem k jasné osvětlené hlavní ulici.

TREPOV NA PITEVNÍM STOLE

Dva zřízenci v bílých pláštích upravovali malou světlivlaseou mrtvolu. Na velikou mramorovou desku pitevního stolu by se byl vešel chlasek dvojnásobných rozměrů. Ještě před několika málo dny to bylo nehablé tělo, obtloustlé a malé jako tělo dítěte, známo jako Trepov. Vůde a pro všechny prostě Trepov.

Oba muži pracovali radostně a hbitě. Ještě jednou omyli tělo houbou, nechávající krvavou vodu odtékat žlábkem v desce stolu. Pak uchopili mrtvolu za ramena, zdvihli ji do sedu a omyli tučná bílá záda. Jeden z nich vytáhl hřebek a prohrábl jí světlé vlasy. Rozčísal je však na nesprávné straně, jiné, než jak to dělával mrtvý, dokud byl ještě mezi živými.

- Váno, řekl starší, takhle on vlasy nenosil. Udělej mu pěšinku na pravé straně.

Ale Váno, jenž se dnes sdál být v nezvykle povznesené náladě, pohvizduje si chvílemi mezi zuby, odpověděl, že všechno se udělá tak, jak se to jemu, Vánovislíbi.

Pak zdvihli umyté a osušené tělo na rukou a odnesli je do vedlejší místnosti. Tam na ně navlékli prádlo, punčochy a pěkné boty i zlatem zdobenou uniformu.

Při pohledu na modrile byl starší pohnut. A jakkoli to bylo u pitevního zřízence nezvyklé - přesně řečeno přímo zakázané - začal filosofovat.

- K čemu má tohle všechno bylo? Hentak teď půjde rovnou k čertu.

- Proto je taký dostal, odpověděl Váno. Aby mohl takhle skončit. Tihle pánové nemají umírat v posteli. Kdepak, my vám rozpárame břicha a vypaseme je slámcem, aby z vás nateklo. Váno začal hřimavě řečnit - Co myslíš, strýčku Nikolaji, kolik Rusů by dnes ještě chodilo po zemi, kdyby tohle prase skapalo už před rokem?

Po této otázce následovala chvíle mlčení, neboť oba zápo-
lili s línem. Teprve když jej konečně upravili, starší od-

BRICTON 89

pověděl.

- Když na tenhle, byl by tu jiný. Pochop, Váno, báťuška takového člověka potřeboval, a kdyby takový nebyl, báťuška by se ho prostě zbavil a našel by si jiného.

Na Vánu tato logika nazapůsobila. Trpce zaklel. Mrtvý byl prase. Jeho vinou bylo zabito víc lidí než bylo doopravdy nutné.

Dokončili oblékání. Nato si starší zapálil dýmku a zkontroloval oděv; srovnal přitom všechny ty smaltované medaile, povytáhl manžety z rukávů a složil mrtvému paže křížem na prsou. Pak položili ztuhlé tělo na ocelový vozík s pístěnou pokrývkou. Starší otevřel dveře na chodbu, aby mohli vyjet ven.

Ale Vána je hned zase zavřel.

- Proč zavíráš? zeptal se starší.

- Hned, strýčku Nikolaji. Potřebuju ještě něco udělat.

- Copak?

- Uvidíš. Vána obešel po špičkách místnost a ohlédl se i zpátky k pitevně. Pak se vrátil k mrtvole, zvedl ruku - a tvrdě ji uhočil do tváře, třikrát za sebou.

Oba muži na sebe mlčky zírali.

Vána řekl - Co bych byl za chlapa, kdybych toho vrahovanského zkurvyasna nepokořil. Horšího parchanta ani v tom pekle nenajdeš. Byla to dobrá příležitost

Starší přikývl. Mladší, osmělen, se na něho usmál.

- Jasné, praštil jsem to prase. A teď ho ještě nakopnu! Celý vzrušený vylezl na vratký vozík a dávaje pozor, aby neušpinil zvlhlou uniformu, vši silou nakopl mrtvého do tváře. Pak seskočil. Starší už měl houbu připravenou. Znovu omyl tvář, učesal vlasy. Tlumemě, nervózně se smáli. Položili tělo. Začali tlačit vozík ke dveřím. Starší je šel otevřít.

- Počkej - ještě jednou!

Znovu uhočil mrtvolu vši silou do tváře. Teď můžeme jít, zakoktal bruhátný vzrušením.

Když tělo odvezli, kráčeli mlčky zpátky k pitevně. Tu Vána řekl - Viš, strýčku Nikolaji, kdybych to neudělal, nado-smrti by mě to mrzelo. Jen si představ, taková příležitost! Ať Bůh zatratí mou duši, jestli to ode mě nebylo správné!

- Dobře's udělal, řekl starší strážlivě.

Když Vána toho večera uléhal do postele, mnul si dlaně radostí při představě, jak bude jeho syn, kterého jeho žena

právě čekala, jak bude jeho klučina pyšný, až vyroste a uslyší o tom, co se dnes přihodilo. Báječné. Špuntovy veliké, tmavé oči se doširoka rozvřou a budou na něho zírat málem jako na boha.

Dlouho na to však už nemyslel, neboť záhy usnul, oddechuje pravidelně, zhluboka jako všichni zdraví lidé.

SOBOTNÍ VEČER

Sobotní večery - ach, ty jsou vždy nejhezčí. Žádné teplé jídlo, maso a zelenina a nudlový nákyp, jedno po druhém - místo toho spousty jiných věcí. A můžeme si vzít, na co máme chuť. I čaj, který vaří babička ve velkém mosazném samovaru na stolku u kredence; anebo vejce, můžeme si říci kučarce Evě o kolik chceme. Nebo si můžeme dát rybičky v plechovkách, které nosí domů otec. Všechno je prostě báječné. Na stole je dřevěná mísa s chlebem, talířek s máslem a sýrem a mísa vařených brambor.

Dokonce i otec a matka vypadají v sobotu večer šťastnější. A jako by i oni byli za takovouhle večeři rádi - alespoň si to myslím; je mnohem lepší než obyčejná večeře v týdnu.

Babička pije jenom čaj. Dělá takový, co má barvu vína, a zatímco její máčí, vaří si v hrnečku rum s cukrem. Rum hnědne a na okraji hrnečku co chvíli zaplápolají malé, nardžověle rudé plamínky, a babička si sundává brýle, čeká, usmívá se a potírá kostky cukru citrónem. Otec jí nejdříve rybu, a pak si řekne o pepř a sůl, hořčici, kmín, kaprlata a petržel. Bere si od všeho trochu, přidá spoustu sýra a másla a všechno to smíchá dohromady těžkou stříbrnou lžicí. Namazáno na chléb to chutná výtečně. Petr i já se v jídle činíme. Matka nám dá, oč si řekneme, a otec pak říká: Mně je to jedno, ale těm dětem bude zle, a matka se nás zastává: Nedělej si starosti. Dám pozor.

Po večeři otec kouří. Přináším mu z kouta dýmku, Petr zas zápaiky ze skříně a Anna zvlhčovač. Otec si svou velkou, vyřezávanou pěnovku pomalu nacpe a zapálí. Vysílá vzhůru nádherné modravé kroužky, po jednom pro každého z nás: pro mě, pro Annu i Petra, a ještě dva pro babičku a matku, když ho poprosíme. Pak si čte noviny. Matka si bere ze skříně Ola-

jág a čte si také. Babička spěchá s klíči od spižírny do kuchyně.

Vzápětí přichází Julka s horkou vodou v umyvadle. Musíme si umýt nohy. Anna obvykle první /namluvili jsme jí, že děvčata si musí mýt nohy první/. Julka nám nohy namydlí, vydrhne je dočista kartáčkem a opláchně. Přitom nám vypráví jeden ze tří příběhů: o Lamleleзовi, o sedmi hauranech nebo o čarodějnicích. Nejlepší je ten o čarodějnicích.

Otec a matka jsou mezitím už v salonu. Přenesou si lampy a otevrou klavír. Otec hraje a matka sedí vedle něho. Povídají si a otec matku každou chvíli políbí.

Zatímco nám Julka vypráví, poslouchám zároveň i hudbu, poněvadž obojí už znám. Hudba je velice smutná; líbí se jenom otci a matce. Nám ne. Ale když se hraje něco veselého, vyskočíme a tančíme po postelích. /Jednou praskla péra, ale to nebylo v sobotu, protože to bychom nedostali napohlavkováno./

Pak Julka odnáší umyvadlo a vytírá louže na podlaze. My už zatím dřínáme. Hned usnout ale není dobré. Oči máme otevřené, protože dokud nepřijde Uspávač, nemůžeme usnout. Kromě toho by to byla škoda, když je všechno tak nádherné. Lampa v jídelně vrhá do našeho pokoje skrze pootevřené dveře trochu světla. Klavír je zřetelně slyšet. Brzy však vchází babička. Pokládá klíče na skříň, nalévá do džbánu vodu a sladí ji. Slyšíme, jak bere kostky z misky. Slyšíme, jak žblunkají do džbánu: jedna, dvě, tři, čtyři, pět, šest, sedm. /Tolik jich tam obvykle hází./ Zamíchá vodu lžící a přinese nám ji trochu do postele, dbajíc na to, aby žádný z nás nedostal víc než ostatní.

Pak už je nejvyšší čas spát. Babička jde do svého pokoje a začíná se svlékat. Dveře do kuchyně se otvírají a vychází Julka s karafou a sklenicemi na podnose. Prochází pokojí; sklenice cinkají jedna o druhou; pokládá podnos na stůl a za se odchází. Za několik minut se vrací se svíčkou. Odnáší ji do otcova pokoje a staví ji tam na stůl.

V tom okamžiku je tu Uspávač.

Když jsme ho ukazovali otci, prohlásil, že je to stín karafy. A opravdu, když karafu odklidil, Uspávač zmizel také. A přece to nebyl stín, ale Uspávač. Je podobný sově a sedává

na kraji otcovi postele. Dívat se na něho je hrozné, poně-
vadž je obravský, ošklivý a jde z něho strach. Hned si
přetáhneme příkrývku až přes uši. Vždycky jen poodhrneme cíp
a na vteřinku vykoukneme. Uspávač tam tiše sedí a čeká, až
usneme. A my opravdu musíme spát, protože on to tak chce.

Když se nad tím zamyslíte, je úplně nevysvětlitelné, kde
jen může Uspávač být přes den. To nikdo neví. Jesté je jedno:
dokonce i sám Uspávač je v sobotu večer veselejší. Druhý den
je koneckonců neděle; všichni spí déle, a to on má rád. Má
rád, když lidé hodně spí. Když máme večer pocit, jako bychom
měli v očích písek, a víčka nám víc a víc těžknou, dělá to
Uspávač. Nejspíš mi prsty i v zívání.

... V salónu se rodiče pomalu chystají jít spát. Zavřou
klavír, zhasnou světla a objímající se pomalu odcházejí do
ložnice. Několik minut nato zřetelně slyším, jak si otec na-
lévá vodu, staví karafu na stůl a pije.

Potom se Uspávač roztahuje po zdi, jeho obrysy jsou čím dál
jasnější a hrozivější - to znamená, že teď už musí všichni
spát. Otec říká: Zítřka ráno koupím na trhu kvěťák.

Matka něco odpovídá, ale není už slyšet co. Pak otec prochá-
zí všechny místnosti se svíčkou. Kontroluje, zda jsou všude
dveře zavřeny, a vrací se. Zhasne svíčku a jde také spát.
To už jsou všichni v posteli. Uspávač, obrovitý Uspávač se
krčí u zdi na kraji postele a bdí.

SETKÁNÍ S MATKOU

Má matka zemřela při mém porodu. Pokoj páchl léky a kou-
řící krví. Lidé chodili kolem po špičkách a šeptali si.

Bágo bylo ještě daleko. Velice daleko. Má hezká malá matka,
vzdychající v bolestech modlitby, se její zoufala, marně sna-
žila dočkat. Když jsem popadl svůj první dech, byla už mrtvá.
Dlouze a těžce povzddechla: milovala mého otce, a bylo jí
teprve dvacet let.

A já na ni zapomněl. Nikdy jsem se na ni nezeptal. Ani je-
denkrát mě nenapadlo, že jsem také mívá matku, že mou vi-
nou odešla tak záhy do hrobu a tam se rozpadla, a že byla
vlastně mnou samým.

Tak uběhla léta. Od té doby jsem poznal spousty dívek. Otvíraly mi bleďou, a přece vzrušením rozpálenou tvář vůní svých vlasů, držely mě kolem útlého, kostnatého pasu svýma hebkýma, lenivýma růžovýma rukama, zavíraly mé zdráhavé rty rozkošnými polibky, vyzařující záchvěvy smrti. A přesto mi nikdy nepřipomněly mou matku, jež kdysi dávno zemřela s dlouhým těžkým povzdechem v pokoji páchnoucím krví a léky.

Včera v noci však vešla do mých myšlenek. Odkud? - Teď vím, že jsem se s ní prostě musel setkat. Vrátil jsem se pozdě od jedné ženy a známén a vyčerpan jsem usnul. Za malou chvíli jsem ji rozeznal v dálce. Přicházela blíž. Byla mladá a svěží jako tehdy před porodem.

Pokoušel jsem se skrýt, ale zahlédla mne a vnořila své tmavomodré oči hluboko do mých.

Smutek smíšený s radostí ji zářil z malé, bleďé tváře a přiměl mne, abych se rozběhl políbit a obejmout ji. Byla tak půvabná tak mladá. Nenechala si ode mne políbit ruku/což mě dodnes udivuje/.

Měla na sobě bavlněné šaty a velký staromódní slamák. Tytéž šaty jenomže vybledlé a potřísněné skvrnami, jsem viděl viset v babiččině šatníku. Skvrny pocházely od babiččinyh slzí, proplakanych nad matčinými starými šaty za pozdních větrných odpolední.

Uchopili jsme se navzájem za ruce, pocíťvše mezi sebou znovu pouto, jež bylo přerušeno onoho krvavého ji tra páchnoucího léky - a pomalu jsme začali žít zase spolu.

Kolem nás byl májový čas. V dálce drnkala přes pole harfa, flétna zpívala. Konvalinky k nám bzučely sladkou vůní.

Zastavili jsme se na tom ostrově zelených polí pod modrou oblohou. Naše oči se setkali a slzy nám zalily tváře. A my se přitom usmívali.

Ach, jak mladá, jak půvabná byla má matka! Utrhl jsem pár konvalínek a posypal ji těmi kvítky, pokryl jsem jimi její dívčí nádra - jež mne nikdy nekojila - zatímco ona na mne zírala s tichým smíchem, dokud jsem neměl dlaně prázdné.

Pak jsme šli dál přes pole k modrému lesu. Kráčeli jsme ruku v ruce a hleděli vzhůru do nebe, šťastní, že máme jeden druhého.

Leč běda, náhle jsme došli k modrému lesu.

Housle i harfa odezněly do dálí. Tehdy jsme oba posmutněli. Navzájem se tisknouce kráčeli jsme po tichých orosených lukách a sledovali, jak se nám mízný opar soumraku ovíjí kolem nohou.

Na kraji lesa jsme se měli rozejít. Chtěl jsem svou půvabnou mrtvou matku ještě naposledy obejmout. Pohlédla na mne s pohoršeným výrazem, ale pak mi shovívavě pohládila tvář.

Lehkými krůčky odběhla do lesa. Zvedl se večerní vítr a já jsem ji odnesl klobouk, ona jej však nesmírně půvabně zachytila. Otočila se, aby mi zemávala na rozloučenou, dlouhou chvíli tam tak stála, a pak zmizela podobna bělostnému zjevení.

Stál jsem tam na kraji modrého lesa a sledoval ji pohledem, truchlivým, zbožňujícím - dlouho, dlouho.

Teď na ni myslím den co den. Kvůli ní jsem opustil tmavovlasé ženy i dívky sladkých hlasů - a sním teď jen o své půvabné dvacetileté matce, jež zemřela jednoho chmurného rána.

Zemřela s povzdechem, dlouhým a těžkým.

ZABIJÁČKA

Dlouhá zimní noc končila. Pod oblohou, daleko za shlukem tmavých domů stála v šedivém pruhu mlhy pole. Na nebi dosud jiskřili hvězdy. Tady dole, v temné hloubi domů, bez světla a stínů, kde oddychující leželi spící lidé, však onen šedivý pruh zatím zůstal nepovšimnut.

Riža se obrátila na postěži, otevřela oči a pohlédla ven. Bez dlouhého rozmyšlení vyklouzla a přecupitala po studených cihlách kuchyni, ledovou podlahu přitom ani nevnímala. Odhrnula si vlasy z tváře, škrtila zápalku, počkala, až se rozhoří, zapálila ji kuchyňskou lampu a dala se do práce. Nemusela se ani oblékat - spala v šatech, odkládajíc si na noc jakom šněrovačku. Rozčesala si vlasy, hbitě je splekla do copu a stáhla dvěma sponkami. /Měla hezké, slámově žluté vlasy, které jí nedaly moc práce./ Namočila si růžovou tvářičku patnáctiletého děvčete a vydrhla ji; pak si namydlila silné, rozpukané ruce, jejichž hřbet byl pokryt žlutavým chmýřím.

Počínala si přitom bezmyšlenkovitě a rychle. Vyloučila dřeváky zpod postele, ustlala ji a vyšla z kuchyně.

Venku mrzlo, kameny na dvoře byly kluzké a děvčeti ujela noha. Kristepane! vyjekla mezi zaťatými zuby.

Na druhém konci dvora ryla a chrochtala svině. Dnes měla být poražena. Růža ji šla poplácat.

- Tak, má milá, i na tebe došlo, chudinko. Nezasloužíš si to, ale dneska tě zabijeme, chudinko. Přijde s tím svým velkým nožem a podržne ti krk, ty nebožátko jedno.

Svině chrochtala a tulila se kní. Děvče ji nechaťo být a sešlodolů do sklepa zapálit pod velkým kotlem oheň.

Kousavý ledňový chlad jako by se vplížil i sem a zahalil se do podlahy a do zdí jako do kožichu. Růžino statné, hezké tělo se však ani v tenkých šatech netřásl. Klekla si na ledový kámen, přiložila slámu a pak dřevo do plamenů a rozfoukala je, až plápolaly a hučely. Pak probudila kučera, vyložila na stůl naostřené nože a vrátila se k ohni. Svině na ni chrochtala skrz dveře do sklepa, a Růža jí odpovídala. Myslí si do chceš, má milá, dneska tě zabijou. Přijde řezník s velikánským nožem a vrazí ti ho do krku, ať budeš křičet sebevíc ...!

Zatímco vzdělávala oheň, dým zešedivěl; na obloze zbylo už jen pár hvězd. Do dvora vešel muž. Řezník. Svalnatý venkovan: mohutné kníry, tváře zbrázděné od něštovic - nedalo se říci, zda je mu pětadvacet nebo čtyřicet. Šel do kuchyně.

- Dobrýtro!

- I vám!

Potichu vyložil své nože, sundal si plášť, vyhrnul rukávy u košile a uvákal si zástěru. Pohyboval se rozvážně a obratně, a nespouštěl přitom z děvčete oči. Prohrábnul oheň a sáhl si jedním prstem do vody, která se nad ním ohřívala.

- Hodná holka, řekl, poklepav ji na rameno. Růža ani nezhlédla; s přehnanou rozmrzelostí setřásla jeho ruku a přiložila ještě trochu slámy.

Všichni v domě se vzbudili brzy a byli už na dvoře, i mladí pánové, vychovatelka a děti. Tlačili se kolem svině. Řezník k ní nedbale přišel, sevřel ji hlavu mezi kolena, přidržel ji dole a jakoby nic ji podržl. Růža schovala tvář do zástěry. Děti křičely: Růža je strašpytel! Růža je strašpytel!

Svině měla sotva kůy zakvičet. Během hodiny ležela v kuchyni rozkrájená na různě velké kusy. Celý dům páchl vepřovými. Na kuchyňském stole byly rozloženy porce masa, sádlo a kýty, hrnce byly naplněny až po okraj, voda se vařila. Řezník, kuchař i Růža se činili a k polednímu zbývalo udělat už jenom jitrnice. Řezník, který se u stolu nacházel a vydatně se k tomu přimnul, rozsekával ještě maso na prejt. Dívčata vyprazdňovala a drhla střeva. Když s tím byla hotová, Růža je ukázala řezníkovi.

- Ještě nejsou dost čisté, řekl. Jen si ty své ručičky no-
šetři, zlato, škádlil ji, všechno se musí dělat pořádně.

- Čerta starýho si šetřím, odsekla. Já určitě! a štouchna
ho do zad. A zarděla se.

Pozdě odpoledne bylo všechno hotovo: věnce jitrnic, sádlo
na slaninu, kýty - všechno leželo v komoře. Řezník byl do-
sud dle ve sklepě a zametal štětiny.

- Hej, Růžo, pojď sem!

Ve sklepě nikdo, kuchař chystal nahore večeři. Zábavná část
zabíječky skončila; po namáhavé práci zbyla únava, malá-
nost, jež se vkrašla do lidských blav spolu s těžkým pachem
krve a syrového masa. Venku chladná zimní noc; v kuchyni
teple sálající oheň.

Hned jak Růža vešla, vachopil ji řezník kolem pasu a celým
tělem se na ni prudce přitiskl.

Už ji objímali i jiní, ale ty ona nikdy doopravdy necíti-
la. Vždycky se vykroutila, uštědřila nějaké to plesknutí
a byla ta tam. Teď ji však držely silné paže, provazy sve-
lů ji spoutaly, vzaly ji dech. Ani nehlesla.

Chvilku nato kráčela přes dvůr, tvář zakrytou šátkem.

- Ach bože, máma by mi dala, kdyby se to dozvěděla. Zrovna
by mě zabila, a taky právem. Chudák máma mě dobře varovala
- když budu hloupá, skončím jako Julka Kovaků, zrovna jako
Julka

Z domu ji volali, aby rozestlala postele a nosila na stůl.
Čekala ji ještě spousta práce - dokonce i uspávat nejmlad-
šího patřilo k jejím povinnostem. Hrála si s děckem v pos-
týlce, líbajíc je a převalujíc sem a tam.

Když konečně ležela ve vlastní posteli, hlavou jí proběh-
la myšlenka na děti - připomněl jí je malíček, kterého prá-

vě uspala.

- A sama teď budu jedno mít To je hrůza. Konejšila sama sebe, ale nemohla přemoci pláč.

Slzy jí však záhy uschly - Růža usnula, oddechující zhluboka, pravidelně, jako všichni unavení lidé.

ROPUCHA

Ropuchy se mi hnusí. Ostřítní zvířata nám rádi. Domnívám se, že jsou všechna stejně nádhernými výtvozy přírody; jediné ropucha mě hrozně odpuzuje.

Řeknu vám proč, přátelé. Při pouhém ponýšení na to se musím otřást; žaludek se mi zvedne příšerným odporem; vlhké, studené ropuchy se mi míhají před očima a lezou mi do krku; páchnoucí ropuší sliz jako by mi skřehotal v uších; ledové křeče mi probíhají páteří. Dnes večer neusnu. Musím vám však říci, proč mě obyčejná malá ropucha tak odpuzuje, proč mi supdy tuhne v smrtelném úleku, kdykoli zahlédnu pár mrských, plápolajících ropuších očí, upřených z minulosti do mé mysli.

Ropucha je tvorem, jemuž vděčím za nejvýznamnější hodiny svého života, hodiny hrůzy, řečeno mírně. Vy si ovšem myslíte, že to, co říkám, jsou slova ubožáka, jehož oči byly znetrženy nějakým preludem. Přátelé, já vím, že pro vás bude můj příběh přinejlepším pouhou historkou k pobavení. Ale zamyšlete se ještě jednou, prosím vás, a nebuďte tak nelidští. Protože já trpěl za tisíce jiných - šlélel jsem strachem, jaký tisíce jiných za celý svůj život nepoznají. Ani vy jej pravděpodobně nikdy nezažijete. Tak se alespoň pokuste si jej představit a mějte se mnohdy soucit - a přestaňte na mě z tak zírat.

Jedné dubnové noci jsem vytržen ze svých sní. Prší. Otočím se a snažím se znovu usnout. Zmítám se, převracím; upravuji si polštář pod hlavou; usnout však nemohu. Jakási horečka mě roztřese v té tiché tmě; zmocní se mě podivný neklid a strach. Venku padá dubnový deštík. Vedle mne oddechuje má žena.

Cítím, jak mne ten děs přemáhá. Nelze se před ním nikam skrýt.

Zpočátku to zkouším. Čtu si. V duchu si sčítám z nádobím. Vybavuji si jména svých starých spolužáků podle abecedního pořádku. Nic nepomáhá. Strach roste a vniká do každé kapky krve v mém těle. Srdce mi poskakuje. V lebce cítím tlak. Po celém těle mi běhá mráz a čelo mám zpocené.

Pak mě do uší udeří nějaký zvuk. Jako hlas nářikajícího dítěte, sténání mučeného zvířete. Ten zvuk mi ochromuje mozek v hlavě. Křečovitě mrazení mi přebíhá nahoru a dolů po páteři.

Naslouchám.

Zvuk se ozývá znovu, tentokrát hlasitěji, silněji. Naslouchám, a každé nervové vlákno ve mně tuhne mučivou hrůzou. Pronikavé vytí, vyzyvavé, hrošící mi zprvu z velké dálky a pak docela blízko kolem mne, jako by myšveralo z nábytku v pokoji, ze sametného dřeva naší postele.

Hlas vzlykajícího děcka, k sarti trýzněného. Hlas prastaré sovy s rozervanými křídly, křičící do noci o své záhubě.

A neustává to. Chvilkami je klid. Pak se to ozve znovu, stále silnější, bolestnější, úděsné.

Koupu se v potu. Vyskočím z postele, rozvítím svíčku, naslouchám. Znovu ten zvuk přichází zdaleka, a pak odněkud z těsné blízkosti. Rosechvělý, s rukama přitisknutýma na uších chodím z pokoje do pokoje. Nyní jako by se to ozývalo z kuchyně. Jak se k ní blížím, nám dojem, že je plná toho příšerného, skučivého sténání a skřehotání. Zoufale pátrám, odkud to vychází - zdá se, že z kouta, v němž stojí neky. Odtahují je. Je tam zvíře velikosti kočky. Švinato do klubka, líně se roztahuje mně vstříc.

Je to ropucha. Ale jaká ropucha! Nikdy jsem nic podobného neviděl. Je celá chlupatá. V očích jí plápolá zelený svit. Noční můry. Nekažlivé výpary z ní stoupají jako rozvíjející se květ. A ze zející tlamy jí vychází onen zvuk, proudí, rozlévá se jako záplava. Příšerná píseň, jakoby řízená nějakou mocnou silou.

A v téže okamžiku, kdy jsem tohle spatřil, napadla mne srdceryvná myšlenka.

V našem kraji lidé věří, že v domě, kde se v noci zjeví chlupatá ropucha, někdo brzy zemře. Sám jsem už o několika

takových případech slyšel. Jeden z našich sousedů, bohatý statkář, mi nedávno říkal, že to prokleté stvoření viděl na vlastní oči - a krátce nato zemřela jeho krásná osmnáctiletá dcera Agnes.

Ani na minutu jsem mu tehdy nevěřil. Kdo by také věřil pohádkám? Ostatně podobná ropucha je vědě neznáma; proč bych mu tedy měl věřit?

Nyní však, ocitnuv se té ropuše tváří v tvář, uvěřil jsem celou svou bytostí v to zlověstné znamení! Jako střela jsem se vrhl vpřed a kolenem jsem prudce doklekl na studené, odporové tělo.

A to vybuchlo v řev tak mocný a hluboký, že připomínal spíše zaržání hřebce. Zhrozil jsem se, že probudí mou ženu. Popadl jsem zvíře a mrštil jím vši silou p dlaždice na kuchyňské podlaze. Dopadlo na ně jako dělová koule, vzžiku však bylo na nohou a jediným skokem se vrhlo zpátky do svého kouta. V bezmocné snivosti jsem do něho kopal, aby namělo čas se postavit. Vylučovala zelenou tekutinu, lepkavý, smrdutý výměšek, který značil jeho cestu. Snažil jsem se získat čas a něco vymyslet; nakonec jsem spatřil sekera a rozhodl se příšeru ubít. Zahnal jsem ji do kouta, kde sekera stála a popadl jsem tu zbraň, abych se zvířetem rychle skoncoval. Avšak buď jsem nějak zakolísal anebo je minul či co - ropucha se vztyčila na zadních, skočila na mě a zakousla se mi přímo do krku.

Měla zuby.

Setrásal jsem ji a opět přitiskl kolenem k zemi. Hlasitě zaržala jako předtím. Pak jsem ji udeřil topírken do hlavy. Do tváře mi vytryskla zelená krev a já pocítil, jakou neuvěřitelnou sílu je ten živočich schopen vyvinout, octne-li se v úzkých. Zasažil jsem mu další ránu a znovu a znovu jsem do něho tloukl. Rozsekal jsem jej na kusy, utal mu nohy i hlavu, až z něho zbyla jen beztvará, slizká, odpudivě zelená hmota.

Skončil jsem hrůzné dílo a vydechl úlevou. Cítil jsem, že se mi snad podařilo zachránit své nejbližší a nejdražší před hrozbou smrti. Ještě celý rozschvělý, ale již trochu uklidněn jsem se vrátil do ložnice. Má žena dosud spala, pravi-

delně oddechují. Po bledé tváři jí přelétl úsměv. Naklonil jsem se k ní a políbil ji. Slabounce vzdychla. Dlouhou chvíli jsem na ni úzkostlivě hleděl, a pak jsem vyčerpan upadl do hlubokého spánku.

Ráno se probudím brzy jako obvykle a hned mě napadne, že jsem neodklidil zbytky ropuchy, zakrvácenou sekera ani stopy po zápase. Vykroužnu z postele, hěžím do kuchyně, abych ušetřil - bude-li to vůbec možné - služky a děti pohledu na něco z toho i údivu nad tím, co se tu vlastně událo.

Avšak jaké překvapení - po nídem ani stopy. Sekera stojí opřena ve svém koutě. Podlaha kuchyně je bez poskvrny, a služka přitom ještě nevyšla ze svého pokojíku.

Teď, přátelé, přirozeně řeknete, že se mi to všechno zdálo. Rád bych vám tudíž ještě prozradil, že přesně dva týdny po ché noci uložili mou ženu do rakve.

ZAPOMENUTÝ SEN

1

Nikdy předtím jsem tuhle krajinu neviděl.

Vysoké, žluté patrové budova nádraží s hnědými okenicemi. Podél trati žlutá divize. A z bočního okna v poschodí se vyklání můj otec. Mlčky na mě mává. Mám jít naboru? Co asi chce? Co tady vůbec dělá?

Ale ovšem, to není můj otec. Tvář toho muže s rysy ostře vystupujícími proti sluncem osášené zdi vypadá daleko spíše jako tvář toreadora, jelikož jsem viděl v Barceloně.

- Ó Barcelono, teplé, milé, vonavé město! Ó Carmencito, jediná lásko mého srdce!

2

Měl bych se dát po kolejích - možná bych někoho potkal. Ach, mé srdce je i tak dost lehké. Nebude mi vadit, když nespáťím nikoho. Klidně bych si vyšel rovnou mimo tento svět, kdyby se mi zachtělo. Nejsem unaven a nebojím se života. Pojďme!

Hle, ta cesta vede jak vidím k domovu! Je to cesta DOMŮ! Dovede me loukou k naší staré zahrádě. K malým vrátkům tam vzadu. Opasvu, nemám se čeho bát. Musím přiznat, že myšlen-

ka na návrat domů bývá někdy děsivá, ale teď, když mám nohy tak lehké a hlavu tak jasnou, tomu tak není! Pojďme!

3

Vidím přicházet svého mladšího bratra. Hledí kupředu, odvraceje ode mě tvář. Proč? Vkročím mu do cesty. Nezná se ke mně.

- Koho hledáš?

- Svého staršího bratra.

- Ale to jsem přece já!

Neodpovídá; otáčí se sady a odchází. Jdu za ním. Cesta se teď mění; ale žádný strach, teď já nezabloudím! Už jsem tu někdy byl ... ale kdy?

Dávno! Už to mám - tohle město je Baja. Už je mi všechno jasné. Hlavu i srdce mám na správném místě.

- Vidíte, pane, říká můj bratříček, Běla je tu.

- Ale proč mi říkáš pane?

4

Neodpovídá. Vrháží otevřenými vraty do domu. A na dvoře ukazuje prstem vzhůru. Ze slabé petrolejové lampy tam proudí mdlé světlo. Je vidět verandu se zábradlím, o něž se opírá němá, ztrnulá postava služky. Za ní se jako stíny po špičkách kradou muži temných tváří s pytlí na zádech.

- Co tady dělám, a co má můj bratr společného s nějakou doupeží?!

Děsuplní, tři muži s pytlí defilují po verandě.

- Proč mě sem ten chlapec přivedl?

V tom okamžiku bratr vytahuje z kapsy provaz a hází jej služebné. Ta jej přivazuje k zábradlí, jenomže špa tně, příliš voňně. Bratr na to však nedbá; pokyne mi a začne po něm šplhat. V předtuše neštěstí lezu za ním; samotnému se mi zdá, že mám sotva co ztratit.

- Už je to dávno, co jsem naposledy šplhal po provaze! To jsem byl ještě chlapec.

Nějak se ale přece dostáváme nahoru, bratr mi pomáhá přes zábradlí a díváme se na mlčenlivou služku - umíněná, nečobrá tvář! Bývala kdysi ženou dozorce v našem vinohradu a zav-

řel ji za pokus o jeho otrávení.

5

Procházíme postavenými dveřmi, za nimiž se mihotá rudé světlo lampy. Tichý, pustý pokoj, neobývaný pokoj, kde po celou noc hoří osamělá lampa, jejíž světlo nikomu neslouží. Lampa, jejíž světlo nikdo nepotřebuje, pozvolna spalující p petrolej v bolestném sledu nocí! Prázdný, bezúčelný pokoj, opuštěný, hrůzostrašný a děsivý - hrozné věci se tu možná z přihodily! Smrt, dokonce snad i vražda!

- Dávej pozor, ať nás tu někdo nezamkne! Šeptám a slyším svůj vlastní vyděšený hlas.

- Jen pojďte!

6

Můj bratr jde dál, otvírá tajné dveře. Procházíme další místností, vpravdě ohromným sálem, do jehož středu dopadá světlo v závratné výšce zavěšeného lustru - a tam uprostřed leží mrtvá žena.

- Jak se sem dostala ta mrtvola?

Bojím se mluvit dál. Bratr kráčí kupředu, nevšímaje žádné překážky, jako by vykonával nějaký posvátný obřad. Chtěl bych se zastavit a prohlédnout si tu nádhernou ženu - sám Bůh ví, kdo ji tu nechal knít v onom nahém osamění - avšak zastavit se nepřichází v úva_hu. Vycházíme na chodbu a sestupujeme po úzkých dřevěných schodech do třpytivého ranního šera.

- Kam to jdeme? Šeptám, málem vydechnuv úlevou.

To místo znám - je to jedna ulička v Benátkách. Mýslí jsem tudy chodíval s Carmencitou. Bydletí jsme tamhle v druhém poschodí.

Blažené, tiché dny! Co se stalo s Carmencitiny. Rozkošnými rty ...!

7

Bezvětří. Bude asi podzim: barvy svítání jsou lehounce zamženy.

Trochu rozehřívěly v kolenou, ale s radostným positem se ubírám spleť uliček a mostů směrem ke kanálu Grande. Je mi dob-

že: zvědavě, se zájmem se rozhlížím.

Jak hezky je tu, jak nádherně zelená je voda, jak čistý je vzduch!

Snažím se vybavit si v paměti chvíle, kdy jsem tu byl naposledy. To bylo před takovými osmi, deseti lety. Tehdy mě samota ani nevažila, byl jsem rád, že mohu ráno dlouho spát. Spát a nepřecházet se něčím vyburcován -- to chutná jako sladké mléko!

Konečně jsem došel na Piazza San Marco. Náměstí bylo liduprázdné, přestože se už rozednílo. Ani človíčka; ani hlásku.

Co se to stalo? Proč je město mrtvé?

Křičím: Hí, hí, hí ...!

Můj hlas se odrazí ozvěnou mezi ohromnými kamennými pilíři, ale neobjeví se živá duše. Ani pták.

Co teď? Už vím. Půjdu ke Campanile. Tam možná někoho potkám.

Kampanila ještě není hotová. K nevíře -- cožpak přerušili opravné práce? Proklouznu dveřmi a špinavým, zaprášeným podloubím; vyskočím vzhůru po nekonečných schodech. Vzduch je tu zatuchlý: atmosféra děsivé minulosti. Anebo mé budoucnosti?

Člověku se může přihodit tolik věcí: nemám ponětí, kam dojde, co uvidím, v kterém ohybu se pode mnou schodiště zřítí. V tomto okamžiku nemohu myslet na všechno, neboť i kdychych si představil to nejhorší, může se mi budoucnost přinést ještě mnohem více hrůzy.

Kdyby teď například někdo zamkl dveř Kampanily, kdyby je zedníci rychle zazdili a já tu za těmi ocelovými dveřmi zůstal zamčen ... Nadarmo bych do nich bušil a kopal, ani bych se nedostal na čerstvý vzduch, abych mohl řvát o pomoc nebo vyskočit a tak uniknout ze svého zajetí.

Nejhorší na tom je, že bych snad v naději, že budu zachráněn, nebyl se to spáchat sebevraždu, jež by se dala snadno, za pár minut provést za pomoci pevné hedvábné vázanky. Pravděpodobně bych v téhle zaprášené, dusivé temnotě pobíhal sem a tam a hledal nějaký východ nebo okno. Mohl bych přitom na schodech na pár hodin i usnout. Pak bych zas dál a dál tápal, šrábaje po zdech holýma nehty, zkrvavenými prsty -- odsouzen k smrti hladem, poněvadž by se mi nedostávalo síly, vůle ani svalů, abych se sám oběsil.

Ale co – pojďme nahoru!

Za dlouhou chvíli se konečně dostávám až k balkónu. Je odě-
čeno. Rozhlížím se. Nikde ani dlovička, žádná loď, dokonce
ani stopa kouře.

Město je pusté!

Je zrovna takové, jaké jsem je viděl naposledy. Jenomže –
– nikde nikdo. Nikdo tu nežije, to je jisté. Proč? Odpluli
snad? Všichni ti Italové, obchodníci, gondoliéři, půvabné
dívky se šňáhlymi kotníky a šátky s třásněmi? A všichni ci-
zinci: zrzaví Američané i ona snědá australská milionářka se
zlatými střevíčky, jejíž oči jsem tak obdivoval v Café Flo-
rian? Nepoklopkelné! Kdybych spatřil alespoň nějakého holu-
ba

Klopýtám zas dolů po schodech; nyní to však jde opravdu
rychle, ještě sotva dvě zátočiny schodiště a jsem venku. Ze
Prudké sluneční světlo mě oslňuje; nic nevidím, nevím, co
se děje kolem.

Slyším jen hlas svého otce, jenž říká: Chyť se mě za ruku,
synku!

Udělám to. Mé ohromné ruce. Celou pěstí sotva obejmu jeho
ukazovák.

– Taďy já ale nezůstanu!

– Tak si jdi kam chceš!

Odcházím. Otcova tvář je bledá, ztrápená; vidím však, že si
už všechno rozmyslel a že mě nezadrží. Otáčí se.

– Hlavně pryč odsud! Říkám si, ani se neohlédnuv.

Avšak nemohu jít dál. Ulice je pokryta malými žabkami a ji-
nými zvířátky, růžovými a holými. Co to jen může být – ně-
jaké zárodky koček a psů? He – je mezi nimi Žoli, náš krá-
sný, starý bílý pes. Krvácí: břicho má rozpárané, vlastní
játra v prachu před sebou. Líže je, jako tehdy na nádraží,
když ho přejel vlak. Chce se mi křičet bolestí a vztekem.

– Proč jsme tenkrát museli brát Žoliho s sebou na nádraží?

Vymohl jsem si to. Otec říkal: Necháme Žoliho doma. Ale já
byl paličatý. Jsou věci, které nelze odčinit. Vlastně nelze
odčinit nic. Každým krokem přispíváme k vlastní zkáze –

- I ke zkáze těch druhých.

- Žolí! Žolí! Chtěl bych si kleknout a políbit to drahé, roztomilé zvíře, toho dobrého kamaráda. Chtěl bych, aby se na mě podíval, aby mi odpustil, abavil mě té hrozně bolesti, té viny. Neživá se na mě. V očích má dosud život, zírá však upřeně do země. Pro něho existují důležitější, vážnější věci k přemýšlení, než starat se o mě. Myslí na to, že zahyne, a to bude konec všeho.

- Kristepane!

Ten výkřik vychází z úst mé sestry. Strach jí svírá hrdlo a její hlas je tak drsný, tak chraptivý a silný, že jej ani nepoznávám. Shýbá se vedle mě a zvedá něco ze země.

- To je jeho srdíčko, říká vzlykajíc, Žolího srdíčko. Ještě bije - musíme ho dát zpátky.

- Pojď pryč, prosím tě.

- Půjdu, ale psa vezmeme s sebou.

- Tak dobrá, ale rychle!

- Jenomže nejdrív mu musíme dát srdíčko zpátky, jinak umře.

- Do toho mi nic není.

- Ach, pane, přece byste nechtěl, aby to zvíře kvůli vám umřelo!

- Zavolám policii.

- Prosím vás!

- Pojď už, odneseme toho psa pryč.

- Zmažete si šaty od krve.

- To nic.

- On zatím umře. Podejte mi jeho srdíčko.

- Hlavně si pospěš!

- Ale jestli ho upustíte, už mu nepomůžeme.

- Můžeme ho umýt.

- Kde ale vezmeme vodu?

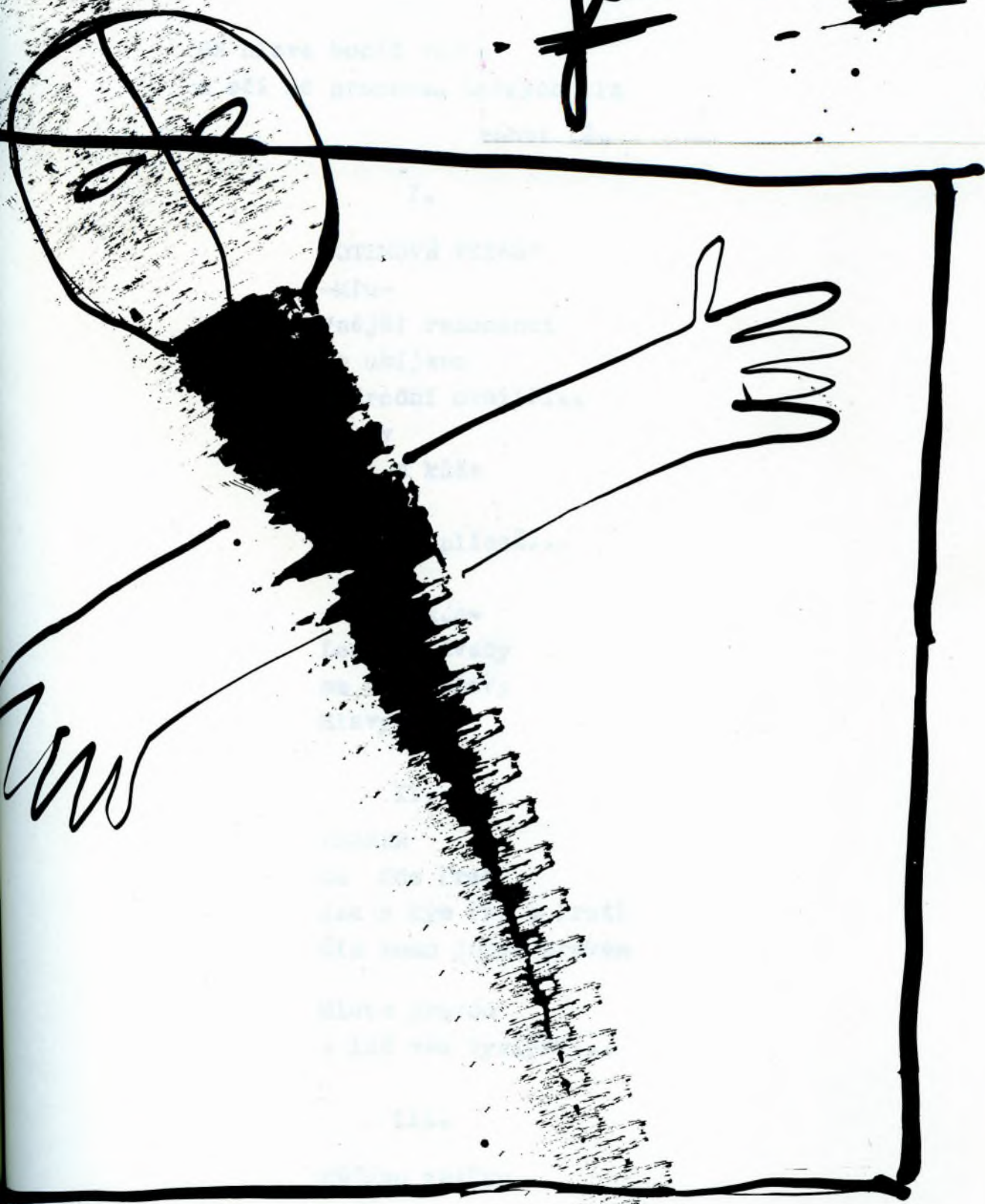
- Seber toho psa!

- Vlak už houká.

- Tak poběž.

- To je hrůza. To je hrůza.

german

MUXEN

Má hlava budiž vodou
a oči mé pramenem hořkých slz
rabbi Lëw

I.

TOTEMOVÉ VZTARY

-Mfu-

Vnější rezonancí
je ubíjeno
přírodní uvnitř...

Domev

kost a kůže

Chléb

svrab a plíseň...

-Nenaříkám-

Louskám šváby

na vaše hlavy

Hlavy...

II.

EXAMEN

Co Kde Před

Jak s kým Pro a Proti

Čím Komu Jakým právem

Mlčte pravdu

a lež vás vyslyší...

III.

KŘÍŽEM KRÁČEM

Tmí se...

Souš ví

jak chutná uairáček...

Bosé stopy

namapují kroky pohlevárů

Míří směrem do sebe...

IV.

ŠEPOTY

tělnaté těleso
samesráz
šibenice s duší
Nesný tram modlitby
provaz a mýdlo
nepřítele...
S věrným psem
třikrát kolem živobyť
Frostoupit bratra
přimknout se k matce
za světelných odlivů...

V.

DECHY

Hledá hledané...
Kdesi hluboko
tančí obuškový
tanec
s Mojžíšovcu holí
Kdesi na málčině
obraží přesýpací
rozměr
voda oheň Oheň voda...
Všemíra nám kleje
a kouří břehy...
Pustina tvoří...

VI.

Vezmi bílou
bytost
odhoď hál

VII.

MAZIDECHY

XXIV.XII.

Střemhlav
rybích hlav
stoupá to zhora
sípe zvonění...

Dotkni se slecky
němého zpěvu
v játečných slabínách
Srkej rány...

Zůstaň na dostřel...

VIII.

TROJBOJ

pro škaradost své vlastní tváře přibíjeli
zastaralí lidé k vratům netopýra

J. Skácel

Byli netopýři
na veřejích
zbyly hřeby
Byla krev
zbylo dřevo
JE TLUKOT PŘIBÍVENÍ

Byli proléveni
zbyly rány
JE NAHOŘE I DOLE

Sloven slov
bylo je a bude
SLOVO...

KEI'MA

Miroslav Hroníček nejednou vyjmenovával, kolik významných umělců se narodilo v Plzni. Ale nejenom západočeská metropole je rodištěm vyjimečných osobností. 22. srpna 1878 se v Domažlicích narodil "filosof a básník" Ladislav Klíma.

Ladislav Klíma byl v českých poměrech zjevem mimořádným. Emanuel Chalupný ho cenil nejvýše z našich filosofů a Otakar Březina v něm viděl navíc rozeného beletristu, od kterého očekával nové umělecké dílo, které vše stávající překoná a naznačí nové cesty. L. Klíma se však o literaturu i o sepisování filosofických traktátů zajímal jen okrajově, obzvláště tvorba beletristická mu sloužila především k vlastnímu odreagování, k uvolnění vnitřního tvůrčího přetlaku a její hodnotu a význam sám docenil až s odstupem času, kdy už mezitím větší část napsaného zničil. Hlavním "uměleckým dílem" byl pro Klímu vždy jeho vlastní život. De úplného sebezničení usiloval o osvojení si "Absolutní vůle", jeho život byl impozantním "bojem o Vše".

Strastiplnou životní pouť Ladislava Klímy zřejmě ovlivnilo rovněž vyloučení žáka Klímy z domažlického C.K. vyššího gymnázia rok před maturitou v roce 1895 pro jedinou svebodemyslnou větu v písemné práci ukončené slovy: "Ferdinand, panovník cizí, národu českému odlehlý, studený, zůstane u Čechů vlastence, vždy nenáviděným, již proto, že prvním členem nynější panující dynastie na trůně českém." Protokol o vyloučení L. Klímy ze středoškolského studia byl přetištěn ve sborníku "Ladislav Klíma, filosof-básník" /vydal Jan Pohořelý, 1948/.

Díky malému pochopení současníků a častých rozpeků u generací dalších není mnohotvárné dílo L. Klímy dodnes pevně zakotveno v širším čtenářském povědomí. Navíc, je-li už Klíma sporadicky vzpomínán, pak jen jako výlučný myslitel /Svět jako vědomí a nic, Traktáty a diktáty, Vteřina a věčnost aj./ a enfant terrible české beletrie /Utrpení knížete Sternenhocha, Slavná Nesás aj./. Méně už je znám jako dramatik, ač zájem o tuto jeho tvůrčí činnost v posledních letech oživilo více než zdařilé uvedení Matěje Foctivého v pražské Vpsilonce.

Divačelní hry začal psát Klíma samostatně až ve svém posledním tvůrčím období. /Zmiňovaného Matěje Foctivého psal dříve společně se svým přítelem dr. Arnoštem Dvořákem/. Hry se zachovaly tři - Bios, Lidská tragikomedie a jednoaktovka Edgar, přičemž pouze u druhé jde o definitivní název, Bios a Edgar jsou názvy

pracovní. Lidská tragikomedie je také jako jediná z jeho her
čtenářům, byť obtížně, dostupná, byla přetištěna alespoň časopisecky. Přetištění jednoaktovky Edgar, kterou předkládáme našim čtenářům jako zajímavou ukázkou z pozůstatosti L.Klíny, chystá v roce 1989 spolu s dalšími texty revue Dramatické umění.

Vladimír Gardavský

Bibliografie dosud knižně vydaných prací Ladislava Klímy

- Svět jako vědomí a nic, 1. vyd., Praha, autor, kom.
B. Stivín, 1908
- 2. vyd., Praha, Aventinum, 1928
- Traktáty a diskřty, 1. vyd., Praha, autor, kom. O. Štorch-
-Marien, 1922
- 2. vyd., Praha, J. Pohořelý, 1948
- Vteřina a věčnost, /Filosofické intermezzo/, 1. vyd., Pra-
ha, Aventinum, 1927
- 2. vyd., Pra-
ha, J. Pohořelý, 1947
- Souč Boží, /Novela z dob renesisance/, Praha, E. K. Rosen-
dorf, 1928
- Utrpení knížete Sternenhocha, /Grotoskní romanetto/, Praha,
R. Škeřík, 1928
- Slavná Nemesis a jiné příběhy, Praha, Sphinx, 1932
- Arkana. Cogitata. Sentence, Praha, H. Špičková, 1934
- Záměny extatikovy /Jeden ze zápisníků filosafo Ladislava
Klímy/, Praha, J. Pícka, 1937
- Vlastní životopis filosafo Ladislava Klímy, Praha, J. Pic-
ka, 1938
- Edgar a Bura, Praha, J. Pícka, 1938
- Filosofické listy Ladislava Klímy, Praha, J. Pohořelý,
1939
- Duchovní přátelství /Vzájemná korespondence Ladislava Klí-
my s Emanuelem Chaloupeckým a Otokarem Březinou/, Praha,
J. Pohořelý, 1940
- List o illusionismu a Ivanu Karamazovu, J. Duchau, 1940
- Juvenilis, Praha, J. Pícka, 1941
- Boj o vše /Deníky a korespondence s přáteli z let 1909
až 1917/, Praha, J. Pohořelý, 1942
- Čtyři listy filosafo Ladislava Klímy psané Ing. Dr. A. Kři-
žovi, Praha, J. Pícka, 1948
- Mezi skutečností a snem, Praha, J. Pícka, nařetováno /až
1948/
- Ladislav Klíma, filosafo-básník, 1878-1928-1948, Praha,
J. Pohořelý, 1948
- Vteřiny věčnosti /výbor z díla/, 1. vyd., Praha, Odeon, X
1967
- 2. vyd., Praha, Odeon,
1989

- Chotupický den, Praha, O. Hamer, 1976

Edgar A - óáá: nepřipadá ti někdy myšlenka, že je s tím člověkem něco zvláštního? Přímo nadpřirozeného?

Viktorie Nikdy. Hahaha!

Edgar Myšlím tím: nebyl-li, není-li něco jako vampýr. Rozuměj: člověk, který neumře, který neumírá. Lépe i řečeno: který je mrtev a přesto žije nejzáhadnějším existencí i tělesně.

Viktorie Nic. To jen ty, miláčku, něco takového můžeš cítit při své ohromné fantazii a při celé minulosti, které mě k němu - jinak nejchabnějšímu člověku, kterého jsem poznala, postavila. Mít s ním být od dětství každou hodinu - ba! Já byla u něho hospodyní jenom rok, ale nebyla bych ani to vydržela, kdyby ty s ním nebyl tam držel, jako magnet železnou pili-
nu.

Edgar To vše by zde nerostlo. Hlavní věc je - ty víš snad.

Viktorie Myšlíš tím své sny?

Edgar Ano.

Viktorie Opuště, ale což mě o nich řekl? Jedině, že se ti o něm vždy zdávalo a zdá, jednou, že je mrtev, když nebyl, podruhé že žije, když už je mrtev.

Edgar Kakeřkru to o tom nejstrašnější to nejdůležitější.

Musil jsem se s těmito sny dost dlouho, hrál si s nimi a konečně probudil se s nich děsný drak.

První vzpomínka z mého dětství - jeho infernální, neslábnutí tvář, místo matky - o a mne učil mluvit. Co mne učil, což je to nejzáhadnější, i myslit - svým křehkým, srdčitým, za živa hničícím mozkiem.

Co se se mně mělo stát? Naše duše byly naprosto opačného druhu; on vtělená próza - já celým svým ustrojením umělec. Co mohlo se s umělcem ve mně stát, kdyby od nejtělejšího děství nebyl býval do mne, místo blahodárné vlády do ní ustavičně kapán jen zřivý jed. Jeho obličej, hlas, stě. budily ve mně očividně mystický děs, mystickou hrůzu. Trýznil mne stále duševně i tělesně způsobem nejrafinovanějším. Rutil mne smutně k jednání, proti němuž

vzpouzela se celá má bytost, k činům tak bezctným, že stať nedovoluje mi dodnes o nich mluvit. Jeho cílem bylo býchovat ze mne ideálního lotra, lichváře, pašeráka, podvodníka, zloděje ba i vraha. Sotva dosáhl jsem 14 let, vzal mne ze škol a běda, našel-li u mne jakoukoli knihu, štětec, foukací harmoniku. Moje nenávisť k němu rostla do neuvěřitelné. Jediné, co mě těšilo, byl vysoký jeho věk. V jeho smrti viděl jsem konečně ne pouze vysvobození, ale štěstí vůbec, štěstí bezmezná: blaženost nebeskou představoval jsem si posléze jako stav, kde člověk - nemá děda. Ale on ne a ne umřít, ne a ne ani stárnout. Lékaři žasli nad tím, že organismus jeho nejeví, přes devadesát let, smí známky nějaké nemoci, scházení věkem. Co mne přes vše v naději lajně udržovalo, byly - sny. V nich viděl jsem jež vždy jen ve stavu buď umírání, anebo smrti anebo posmrtného života, jakoby své zdraví, své nestárnutí byl koupil drahé, jako když prodá člověk duši svou ďáblu, zemřeščí už v tomto životě... Já stal se již plnoletým - a nedýcháel jsem od něho... stále pomáhal jsem mu v jeho zločinech. Co mohl jsem jiného dělat? Neměl jsem ani hačáře svého, vyjma různé darebačiny neuměl jsem vlastně nič a netvor nechtěl mne pustit, vyhrožuje mně žalobou pro různé zločiny, které byly vždy, ať přímo nebo sádkřímě, dílem jeho. Postavení mé bylo nesnesitelné, děsné. Ty to víš, ty tenkrát vstoupila k němu za hospodyní. Paž! Nechej na to myslet! Proč jsi to jen udělala? Být hospodyní je pro ženu vždy čínel zneuctivajícím. Ale ty - měla jsi toho zapotřebí? Ze zámožné, věčné rodiny k takovému dědkovi!

Viktorie Vždyť jsem ti řekla proč!

Edgar Vím, ale nenohu tomu právě věřit. Kdyby láska ke m mně tě sem byla přivedla, nebyly by se našly česty k našemu sblížení jiné a lepší? A sblížili jsme se vlastně tenkrát? Po celou tu dobu zůstali jsme si spíše cizí. Nemohu věřit, že už tenkrát jsi mne milovala.

Viktorie Měla jsem se ti nabízet jako kurva? Čekala jsem vyjdeš-li mně zpočátku aspoň malinko vstříce, ale ty pěpovídal jsi jen nevrlostí i hrubstvím na všechny mé vřídlosti.

Edgar Vřídlost! Nebyť nevrldným k "máždému pánu", převděpodobně dědicí - nemá-li vše ještě jiný, horší háček.

Viktorie /pohňevaně/ Jaký, smje-li se ptát?

Edgar /s důrazem, taktéž kněvivým tónem/ Nevím ještě dobře, ale znám to snad co nevidět... Sny jsou vševědomci. Ale pak, má zlatá, budeš mít příčiny báš se trochu... Mlč, mlč a poslouchej dál! Tedy můj star byl děsný. Chápal jsem, že nutno, abych pomohl sám sobě - jako všude jest jedině jen toho zapotřebí. Ale jak? Nevěděl jsem, ovšak byl bych jistě na to přišel - kdyby tu skoro náhle, jakoby osudu stačila moje dobrá vůle, netvořím sám sebou záhadným způsobem zemřel.

Viktorie Nejste jediným slověkem /osud kněvivě/, kterému to záhadou není, ty?

Edgar Poslyš. Už vícekrát jsi učinila podobné hanebné narážky, zakazují ti to! On tedy zemřel, já stal se univerzálním dědicem velkého jmění, ale pravou radost jsem z této chvíle, o níž jsem po celý život toužebně snil, neměl. Nemohl jsem uvěřit, že je opravdu mrtev a všechny zkoušky, které lékaři k mé žádosti na těle jeho činili, nemohly mě uspokojit. Přitom, vždyť pochybování mě bylo metafyzického rázu, podepřené pocitem, že se vůbec neumímá. Sny byly teď častější než dříve a stále jeasnější a přičernější. Teď byl v nich děd stále živý, třetě stále na umření a já - já umíral jsem jakýmsi nevypověditelným způsobem stále s ním. Sně, přemítal jsem si stále otěrku, jako ve bdění přemítáme o jakémkoli problému - Zemřel vlastně či nezemřel? A odpověď zněla vždy: nezemřel, to se jen tak klameš, tvá víra v jeho smrt je pouhý sen, počkej, předvedíš se. A já opravdu i ve bdění stále vážně jsem se tápal: Nejsem obětí snů? Každý snů sny, v nichž li-

tá, v nichž říká si triumfálně? vždyť to jde tak lehce! Jak uředu nitra v úžas lidí, až poletím nad nimi pouhým máváním rukou! A já aspoň po těch snech pokoušel jsem se následující den vážně, nepodaří-li se mně let. A tak každého jitra po oněch snech kladu si doopravdy otázku, není-li staroch přece jen živ. Mašín říci, že do dnes o tom pochybuji. Celá věc dodává mi časem dosti příjemně. Ale poslední dobou, jak jsem řekl, vzala na sebe hrozivé vzezření. Rodí se ve mně tajemná hrůza, pojmy má se povážlivě matou, obávám se zesílení.

Viktorie Miláčku můj, to, čím trpíš, je sice už bláznovství k polednímu, ale bláznovství příšerné, s kterým je třeba zacházet nejšetrněji. Nesmím se ti už smát.

Edgar Serebné dost od tebe, les to dělala. - A ještě jedna věc je zde: neřikal jsem ti nikdy o tom, co se stalo v noci po jeho smrti?

Viktorie Ne.

Edgar Muže povím ti to také. Kol půlnoci probudím se náhle mokrý potem se zježenými vlasy, aniž se mně předtím co zdálo. Sedím na posteli a tu slyším z vedlejší místnosti něco jako šouravé, šustivé kroky v pantoflích. Znal jsem je až příliš dobře. Za tímto pokojem byl pokoj další a v něm rakev - se svým obyvatelům. Sedím dál, vlasy nechtějí vlehnout, naopak, vsteli bych, ale nemohl jsem pohnout ani prstem. Do šustění míl se a bekání a odkašlávání a vzdychání... "Teď vejde ta hrůza ke mně! Teď! Teď!" A bezmezný strach vymaže mi tu, běžím ke dveřím a zamknu je štěstěnou. Pak uspokojen, usednu opět. Ozvalo se ještě jedno vzdechnutí - a nastalo ticho. Ráno leží mrtvola v rakvi jako dřív.

Viktorie Hm!

Edgar Ale to není vše. Za další dobu, bylo to 4. dubna minulého roku, právě ve výšce jeho smrti, probudilo mne opět totéž šustění a bekání z téhož pokoje. Ukáže na dveře, jež chtěl před nedávnem zamknout. Ale v dalším pokoji už rakev ovšem nebyla.

Tenkrát vzružil jsem se rychle a běžel, abych zamknul. Již sahám na klíč, tu vidíš, že se klika pomalu snižuje. Ochopil jsem ji, když objevila se y jím mezi dveřmi a rdi štěrbina, přitiskl jsem jí _ větší silou k sobě. Tvá síla nebyla by tím dostatečná, aby dveře opět přivřela. Pak otočil jsem klíčen. Zase ještě jen jedno dlouhé zasténání - a ticho.

Viktorie Dnes je opět 4. dubna.

Edgar Víš. Ale před rokem jsem na to nepřišel, teprve když netvor odešel.

Viktorie Poslyš, dnes zůstanu celou noc u tebe!

Edgar Neomyšl. Myslíš, že jsem takový strašpytel? Dnes jsem připraven! Ať si jen přijde! Těším se na něj! Pozvu ho, aby se mnou povečeřel! Neprijme-li nebo nebudu-li se chovat, jak se sluší a patří, zmlátím jej až bude po druhé mrtav. /Vyjme z kouta velmi křt tlustý klacek a ukáže jej/ A mimo to - /rozepne kabát a z kapsy na dlouhý revolver a dyka/.

Viktorie Hezké! Ale trochu víc skutečné srdnatosti, třeba bez obraní bylo by hezčí. Miláčku, znáš mne jak ráda těch jindy ti řekla: jen to zkus s tím strašidlem, tak dnes ti to zrazují! Jsi hluboce rozrušen a nešťavý, zjevení působilo by snad katastrofálně. Víš co, když slavý? Bud zůstanu zde u tebe a nebo ještě lépe strávíme noc v nočních místnostech.

Edgar Vždyť kolísaje, po chvíli dupne/ A ne! Musím _ proti tomu zvítězit nebo utéci! A teď mne již opusť, je třicetkrát na dvanáct!

Viktorie O ne, o ne, nepustím tě! Máš hrozná tašení.

Edgar Vem je čert! Ať se stane co chce! /Odstrčí ji surově. Ona nepromluví již, vezme pláště, otevře dveře. Stane v nich ještě, zadívá se naň dlouze jako na rozloučenou, on zahrozí pěstí, ona zmizí, zamkneš dveře na setou na klíč. Edgar přistoupí k oknu./ Tamhle jde... Jsem svědek, ohlédne-li se.

Oblédl-li se, neměl bych jí dát znamení, aby se
vrátila? Opravdu, udělám to. Ale ona se neohlídá.
No -- ohlédni se přeci, dokud tě vidím! Ne, palice
umíněná. A tam již zahází do postranní ulice...
Fuji! Kají sám vztek! Zrak jeho padne na hodiny.
Vzal ho přejde, utopí něčemu jinému. / Bože, už
to má být! Teprve teď cítím, jak to může být hro-
zá! Rozběhne se ke dveřím do pokoje a šťastlivě
je zamkne na klíč. Udechno si. / Tak a teď až si
to začne třesť šustit! V nejhrošší případě uteku
na chodbu a na ulici ven. Dobře tak. Ale ještě
lepší bude, posilám-li se troškou brandy. / Ne-
liže čtvrt litru a vlože je do sebe / Ber! Ale
teď milt strážidlo, přijď, přivítám tě opravdu
veselá! / Podívav se ještě jednou zblízka na své
zbraně, vleme na pohovku a knihu v ruce. Vítr. /
/Dám pános. Edgar sebou trhne./

Edgar Posl! Teď to snad přijde! Ale proč by to mělo
začít o pános? Apon do jedné hodiny má stre-
šidlo čas. / Vypije ještě jednu sklenici, znova u-
lema, čas plyne, kniha klečé Edgarovi s ruky.
Sore slyšitelně zněť zaznívat příšerná kniha.
Za chvíli další práce, v ruce je slyšet šustění
partofil a hakání s vedlejší místnosti, musí být
velvaka v celém hledišti zřetelně slyšet. Po pau-
ze opět kniha, pak zase se vzrůstající silou
příšerná zvuky. A Edgar náhle usedne na pohovku.
v kniha utane./

Edgar /Mne si oči, zivá / Aouch! ... Usnul jsem ... Co
se mně to zdálo? Ach, už vím! Byl jsem pozván na
hostinu a strkal jsem si kčejakou stříbrnou lžič-
ku do kapes, už jsem byl jini naditý jako holoubě
nádivkou. A pořád se mně zdá, že tam ještě jsem,
že nebyl sen... Pahl "Sen": Jaký to nesmysl!
Ho, co to slyším? ... / zdvojenou silou zaznívej
strašidelné zvuky; do toho se oxývá drnění stěn
a nátyka. Velké ucadlo na zdi se silně pohne/.
Ach! To ten starý plesnívec! Dnes už zas? Tak br-
zo? Co má jen dnes předložil? Opravdu, starochu,
vítám mně nejed nikdy, ale teď právě poslal bych

tě do nejhrozenějších pekli! Myslíl jsem, že dnes nebudeš moci vstát ze své roztomilé rakví postele... Ale je mně dnes tak divně... Co to bylo? Co to bylo dříve... Tě jde ke dveřím. /Zedky znějí nyní nejpříšerněji. Silné chrechlavé rockašláni. Chvilí ticho. Konečně Edgar vstane a po špičkách připlíží se ke dveřím pokoje, tam stane, pološeptem/ vzpomínám, vždyť jsem zamkl ty dveře... a sice před ním. Ha... Něco se mně dříve zdálo... A v tom sam zamkl jsem před ním. Měl jsem strach. Byla tu myšlín, ta děvka. Haha, ty pitomé sry! Ani lítat v nich člověk nedovede. /Zemává takoma jako by chtěl lítat/

Hlas

Benediktův /nepopsatelně krásný, mrtvolný/ Tak odemkni, lotře, myslíš, že novla že jsi přede mnou zamkl?

Edgar /silně na klíč, ale váhá/ Co to? Bojíš se nějak... Tak se mně zdá, tak se mně nějak zdá, že nebčím docela. Mám otevřít či nemám?

Hlas

Benediktův Odemkni, lotře, povídám!

Edgar Měl bych utéci... /skočí ke dveřím na chodbu, ale stane a vrátiv se nazpět, odemkne/

Benedikt /Vstoupí. Je v divném, nočním, bílém úboru, jako by v rubáši. Malá, vychrtlá tvář nevyličitelně cizelná, transcendentalně krásná, strašidelná, tvář mrtvolý/ Pojd sem blbě, lotře!

Edgar /Pomalu přistoupí. Benedikt mu dá dva nočné polštářky./ Odpusťte, drahý děde, zamkl jsem jen, na mou čest, nedopatřením.

Benedikt Tak si jen dej pozor, abych tě nedopatřením nevydělil. Mně nemůžeš ani vidět, ale peníze mě uvidíš rád. /Přisouká si ke stolu a s nesmírnou námahou usedne. Edgar usedne opodál./

Edgar Ale dědečku, dnes pro tebe nemám nic k jídlu: nevěděl jsem -

Benedikt Hehe he! Rozpomeň se - v kuchyni v troubě

Edgar /Uhodí se do čela/ Vskutku. Ale - ale, vždyť to tam je a už tři roky -

Benedikt /Poplácá si čelo/ No ovšem - už to jiné nebude, pomátl se mu rozum. Pořád se mu jenom zdá. Jdi se jen podívat! /Edgar odejde. Stařec nepřetržitě chrochtá. Edgar se vrátí s mísou v ruce./

Edgar /Sichaje k ní/ Úplně čerstvé libové skopové s brambarami! Kdo by to byl řekl! /Postaví mísu před dědajenž se dá ihned do jídla/

Benedikt Jen se vzdej naděje, že jsem umřel! Vzdej se naděje, že vůbec umřu i kdybych podle lidského soudu nastáhl brka, byl bych živ dále, třeba jinde, dělal bych totéž, co dělám teď, a ty bys mne tam navštěvoval jako tady. Tedy jak by ses mne zbavil?

Edgar Filosofovujete báječně!

Benedikt Vsem stokrát moudřejší, než si takový mazel a šumař představi. Pořád mají dnes munny se svým uměním a filosofie jde u nich zcela na hrnek. Pamatuji si ty nedochůdce, že jsem se tě snažil vychovat ke skutečné moudrosti. Ale tys to neocenil, nepoznail, v štětečku, ty falešná noto!

Edgar Hehe, můj názor na umění jako to nejvyšší mně nevrznete.

Benedikt Už ti ho nabere, ale pamatuj si, dokud jsi buďeš mrt, dotud, jako jsi byl dříve za něj bít odě mne, buďeš bít od osudu - tak co je s tím posledním obchodem?

Edgar Jsou vaše obchody také filosofií?

Benedikt Víc než co jiného: jsou život. Ale pravá filosofie jest jen správné hledění na život. Tak co je s tím?

Edgar S jakým obchodem?

Benedikt Nem ti dát pár pohlavků, aby sis vzpomenal? - Prohnail jsi utržené peníze, viď lotře?

Edgar No, ne, - už si vzpomínám... To s těmi čtyřiceti dlvčaty?

Benedikt Žádné tři roky, jen tři měsíce? A odevzdals mně
houby s octem.

Edgar Ale vskutku jsem z toho jelen!

Benedikt Jdi se podíva t do kapes svého modrého kabátu!

Edgar /Otevře skříň, prohlíží kapsy/ Pro pána krále! Ta-
dy jsou! /Vyrjme z tobolky svazek bankovek a položí
je před děda /Že jsem to nevěděl:

Benedikt To tys je byl promarnil, ne?

Edgar Ale jak se mně to mohlo všechno poplést?

Benedikt Tak ani nevíš, žeš byl v cizině těžce nemocen?

Edgar Nemocen? To ale - Vskutku, teď nějak vzpomínám...
Co to bylo za nemoc?

Benedikt Niž mezi žebry.

Edgar Opravdu? /Vstane, přechází/ Vzpomínám si na všechno
... Opilý námořník vyčkal mne - tvrdě, že jsem jej
obehrál ve falešné hře, před hospodou a bodl mne.
Ale - pamatuju, že už dříve měl na mne spačeno.
Špehoval mne už ve vlaku. Jistě byl někým nažat.

Benedikt Hm - nebylo by divu: čím kdo zachází, tím také sám
schází. Sám ukládáš o život jiných, nediv se, nau-
číš-li jě témaž.

Edgar Koma - ukládám o život?

Benedikt Lotře držíš /Odplicne si. Edgar nemůže se znoci na
slovo. Nastane delší doba ticho, jen mlašením star-
ce rušené./

Edgar /Pro sebe/ Tak tedy on žije... Marně jsem se těšil
... Neumře nikdy. Věčně zůstane mně pověšeno na krk
toto nejmušnější strašidlo. A myslím, že až zemru
já, budu trávit věčnost v jedné rakvi s ním, objí-
mat se s ním - hrůza! Avšak vyknu si na to. Snad
stane se mně rozkoší, snad zamiluju se do něho. A
nebylo by to přirozeno? Nejsem netvor jako on? Ně-
co mezi životem a smrtí, skutečností a ne skutečnos-
tí, remnant pouze, jehož řemeslo je jen strašit me-
zi lidmi. - A přece nemohu se dnes méně než jindy

S tím smířít. Jsem jako poloviční. Co jen dnes předcházelo? Cítím že přijdu na to! Nemožno žít dlouho ve dvou elementech.

Benedikt /odstrčiliv mísu/ Je zde - ona?

Edgar Myslím, že ano - vlastně, že ne, vlastně nevím, co myslím -.

Benedikt Ach, ach! A já myslím, že se bez blázněnce neobejde. Je taďy: slyšíš ji jak pracuje v kuchyni?

Edgar Opravdu žž delší dobu. A kde se tu vzala?

Benedikt Já ji sem přivedl. Hehehe! Potkal jsem ji venku. Šli jsme spolu zatím do kavárny.

Edgar /K sobě/ Zbláznil bych se, zbláznil bych se!

Benedikt Vaří nám kapra na černě. To bude pochutnákní! - Jak se to tváříš? Poslouchej, lotře, nejsi žár-
liví

Edgar Na vás? Hahaha! Už je vám přes devadesát. Kam byste se -

Benedikt Přesto strčím deset takových nedochůďčat, umělců jako jsi ty do kapsy. Ta holka na mne bere!

Edgar Na vaše peníze leda. A i to teď, sotva.

Benedikt Na mé peníze? No ovšem - které ženské jsou lhotej-
ny. Ale mimo to na mne také. Je to báječná holka. Poslouchej, mám vážně v úmyslu si jí vaít.

Edgar Ale to bude mít ženicha! Už tři léta - /zarazí se/

Benedikt No, jen to dopověz, potahlý. Vím to! "Už tři léta"
hnije v hrobě. Vybředl si to na sebe z spaní.
A ty těm snům věříš. Ale to by z toho pes pošel.
Holka! /volá/

Viktorie /Objeví se za okamžik. Má zástěrku, ale pod níž
tytéž modré šaty, v kterých Edgara opustila. K Be-
nediktovi/ Copak je miláčku?

Benedikt No, chce ti dát pusku, ty má německá myško. /Vikto-
rie, utřevši si ústa zástěrkou, přistoupí k němu
a nechá si dát, zachovávají pasivitu, nekonečně

dlouhou kubičku/ No tak šmakovala? Ten hadr na ho-
li zde myslí /s posunkem/, že mne nemůžeš mít ráde.

Viktorie Mladý pán sť se stará, aby se sám ženským líbil.
Vás může mít ráda každá patnáctiletá.

Benedikt Však je také nenechám zahálet. Haha! A teď dej ku-
bičku taky tomu.

Viktorie /Odplivne si/ Fuji!

Edgar /s tajemnou zvrhlostí/ Jak se můžete opovážit vy
jedna - - se mnou takto zacházet? /Hlas zu plachtí-
vě selže/ A přece jsi právě před chvílí jinak -
jinak -

Viktorie Co "jinak"?

Edgar Já už nevím - co mne to oblétno. /Odejde k oknu/

Viktorie Co to má pořád. Já už to dál trpět nebudu. Copak
jsem tady, aby si někdo ze mne -

Benedikt Nezløb se, nezløb! To ty jeho sny! /Jí do ucha/
Pomát se úplně. Ten námořníkův náš třeba nevyko-
nal, co měl, dokázal snad něco lepšího. /Ještě ti-
šeji/ Tento týden dáme ho do blázince.

Edgar Jen si šeptejte! Vím, že jste spolčení proti mně,
že mně ukládáte o život, že jste si toho námořníka
koupili. A zvláště vy - - - dāmo, zasedla jste si
proti mně. Dokud vy jste tu nebyla, vycházel jsem
s dědečkem vždycky dobře, poslouchal jsem jeho
moudrých rad, snažil se jít v jeho šlépějích.

Benedikt Ty štětko!

Viktorie Teď už toho mám dost! Miláčku, zakaž mu dál mluvit!
Sice odejdu a neuvidíš mne již.

Benedikt Ničeno, už ani slovo! ~~Miláčku~~ A ty myško malá, b
běž se podívat co dělá kepr.

Viktorie /Odchází, otočí se ještě ve dveřích na Edgara/
Pitomě, pitomě, trojnásobný pitomě! /Poslední
slovo řáže jako raněná šelma a bouchne dveřmi za
sebou/

Edgar Pitomče? Co tím chce říci? Snad že... Nepoznám
jsem její lásku ke mně a svou k ní, k milence své
vlastně jako k největší nepřítelkyni... Ale nesmysl!
Nemyslet už dál na ty ješitné pitomosti...

Hlas

opilého

z ulice Pitomče, pitomče!

Edgar Co to bylo? Odkud to znělo? Ještěby z jiného světa!
Jak je to všechno divné! Něco nového jakoby se ve
mně probouzelo - - Je tu dosud - on? Je. Spí snad?

Benedikt /Sedí, hlavu opřenou o dlaně. Nehýbá se a nemluví.
Edgar rovněž ne. Nastane dlouhé ticho, sprva cinko-
tem nádobí z kuchyně rušené. Ale i to zmizelo. Jen
malusina počne opět více a více skučet. Tu náhle
Edgar, jenž seděl teď rovněž s tváří dlaněmi za-
strčenou, skutečně s sebou, odsune je/

Edgar Ha! Nesedí teď u nás blíž, než před chvílí? Nepo-
strčil židli nealyšitelně ke mně? Proč počíná mé
srdce tak bušit? /Zase ticho, teď však hlasy pozd-
ních chodců stále více přezývané hrkotem vozů. Plam-
en lampy prská a menší se./

Benedikt /Hlasem změněným, už nelidským, hlasem mrtvol,
slabounce/ Holka, pojď sem! Musím už spát! Musíš
mně pomoci do rakve. On bude dnes se mnou také spát.

Hlas

Viktorie /Ač neohledej až do kuchyně slyšet/ Přijdu, přij-
du /Rozed Benedikta padnou na stůl, objeví se tvář/

Edgar Ha! To už není on, to je mrtvola, mnoho měsíců sta-
rá. Bože, Bože --- Vždyť je to přece jen - sen...
A věz rozumím! Od té chvíle, co vstal jsem z pohovky,
byl jsem v polospání. Vidím onu, které jindy při pro-
buzení mžikem se rozpřehnou, tentokrát sestavily se
u mne a až jsem už vlastně nespál, přece jen jako
bych spal. Byl jsem obojživelníkem mezi snem a
bděním. Snů, které tak často jsem mívával a s nimiž
jsem si dříve hrával, přelily se do skutečnosti.
Teď teprve bdím jako jindy. Avšak - on tu přece se-
dí... Ha, zase se přiblížil ke mně - hrůza!

Utéci, utéci! /Škubne sebou, ale židle nepovstává/
 Zmrzly mé údy? Všecko spojení mezi mým duchem a
 pohybem těla je příšerně přerušeno... Hrůza, hrůza!
 Lampa zhasne, ale pokoj zůstane dosti světlý. Okny
 je vidět první červenek./ Už je ráno! Sláva, jsem
 zachráněn! Jak je to divné. Co jsem považoval za
 poslední chodce, byli již časní chodci. Ale ta pří-
 šera je zde stále. Ha, čím příšernější v tom ducho-
 věn, strašidelném, prvním raném úsvitu. Teď teprve
 vlastně mám před sebou - strašidlo... Ve výroční
 noc jeho smrti. Dříve jsem strašidlo tu neměl, ja-
 sán sám. Věřte se ke mně, jenž jsem takovou hrůzu
 z něho měl zcela lehce. Sám jsem mu otevřel a teď
 ho tu mám. A jde blíž a blíž. Cítil síla posturkuje
 jeho židli. A já sedím tedy jemu na pospas. Bez
 hnutí... Jinak se z té židle nedostanu, než, že se
 z ní shroutím mrtev... A to stane se, cítím, jakmi-
 le se mně dotkne. Hrůza! Ale což nezmůže vůle všech-
 nos? /Škubne sebou silněji a tváří k prasknutí na-
 pětáku. A náhle povstane/ Hrá, jsem spasen! A teď
 ven, ven! /Skočí ke dveřím, ale nemůže je otevřít/
 Zasknutí! To ona, vzpomínám, zamkla za sebou. Ó ta
 bídniče! Byla s ním smluvena. Což nebyla tím stra-
 šidlem? Nebyla vlastně už mrtva jako on? Oh ne, nero-
 zluším věc. Snad přece jen to vše byla skutečnost.
 Zabil jsem - nejlépe směř, než tento neznositelný
 chaos. /Kvociím, šlehaným hlasem/ Ale dříve, vy
 strašidla mizerná, promluví s vámi jak se sluší a
 patří. /Vytáhne dyku a revolver. Cloumá dveřmi, ko-
 pe do nich - marně. Ze okamžik/ Ale vždyť mám dru-
 hý klíč. /Hrompádem jež bloudí/ Nanajdě jej, jsem
 bráhlavý a ona, to druhé strašidlo, přijde každou
 chvíli.

Hlas

Viktorie /z dálky/ Už jdu, už jdu!

Edgar Jde. A on tedy u stolu sedí s touto ranním, děsným
 polosvítu stále... Ale židle jeho se otočila a zče-
 la viditelně postupuje ke mně.

Výkřik

zvenčí Už jdu, už jdu! /Zesní rychlé kroky na chodbě/

- Edgar Teď jde choďbou! Jistě si vzala ten druhý klíč/
/Czve se rachocení klíče v zámku/ Vskutku. /Po-
zdvihne revolver/ No pojd, ty strašidlo! Ty nejpo-
dější vyvrheli, ty proceďná děvko! /Otevrou se
prudce dveře, vstoupí Viktorie oděná jako dříve, -
jen zástěrka schází. Třeskně výstřel. Viktorie ká-
cí se ponalu k zemi./
- Edgar /Šilenným hlasem/ Hará, hará! Tady leží jeden fantom,
a ten druhý si lehne vedle něho. /Otočí se s revol-
verem opět pozdviženým/ Zmizel! Dobře jsi udělal,
prase starý! A dobře uděláš /zamává revolverem/, ne-
objeviš-li se už nikdy!
- Viktorie /Za jeho zády slabotným, sténavým hlasem/ Edgare,
miláčku, cos mně - to učinil - - ?
- Edgar /Obrátí se k ní, stále ještě divoce/ Tys tu s ním
byla! Celou tu dobu! Hanebnice!
- Viktorie Co - pra-víš? By-la jsem - doma - usnu-la - jsem -
- Edgar Tedy jsi s ním notyia v kavárně?
- Viktorie Kde-pak -
- Edgar A proč jsi teď přišla?
- Viktorie Pro-bu-di-la jsem - se náhle, vta-sy mně stá-ly-
- zdálo se mně - něco děsného - o tobě, ohlékla -
jsem se - rychle - a běžela - k tobě -
- Edgar /Mírněji/ Opravdu? /Chvilí ticho/
- Viktorie /Pokouší se vstát, ale klesne naspět/ Miláčku - umí-
rán -
- Edgar /Odnese ji na své lože, rozepne na prsou/ Vždyť
skoro ani nekrváčíš, nic to nebude -
- Viktorie To - je - tím - horší, krev vy-lévá se - do hruď-
- níku, udusí mne
- Edgar Drahounku, děťátko - /Počne ji líbat/ To učinila ta
dábelská noc, nemohu za to. /Přikrejším hlasem/ Ale
snad za to můžeš ty? Tys byla dříve vždycky při něm
proti mně, ty najímala jsi úkladného vraha. Přisnej
se!

Viktorie Tváří v tvář smrti, přísahám ti, že to není pravda! Ty však byl od počátku mým nepřítelem.

Edgar Zde! jsem se byl jím jen proto, že ty jsi mou lásku neopětovala. Vše zavini! naše nemyslně hrdé povahy a jsme oba za to více než krutě potrestáni. Miláčku odpusť, běžím pro lékaře, hned jsem s ním zpátky.

Viktorie /S největší námahou, chraptivě/ Zůstaň! Za okamžik jsem vrátím. Již jím ji vidím, tvář má bílou jako sníh - tam na prahu... Obejmi mne raději, ať vydecnu v tvém náručí - - /Zmoutí se na loži. Edgar ji obejmě v divokém pláči./

Edgar Nezankeš!... Pohlédni na mne! Ach, běda, oči v sloupce nevidí mne již... Viktorie ještě dražší, ó - růstou ještě - Půjdu s tebou, půjdeme roku v ruce do věčnosti -

Viktorie /Uprostřed chraptění/ Miláčku /Rudké škytnutí, tělo její se natáhne jako struna./

Edgar /Vyráčí se do výše a zařve jako dravec/ Mrtva! Och... Teď teprve vidím, jak jsem ji miloval... Musím za ní! Ha! /Ochopí revolver/ pryč z tohoto světa, kde je člověk, aniž to slepec, ví, nejstřešnějšího otrokem a loutkou všech velkých a malých dětí! Kdo nic neví, nic neví - všude Tam, kde sen a skutečnost v jedno se slijou, kde to, co člověka zde činí šilencem, stane se luzzou harmoniky, sledkou poezie a krásou. Zde rozpínají po mně děbelští moci chápavá své teď strašlivěji než dříve - teď, když jsem sám. Ha, neřekl jsem? Netvor je už zde! /Ve dveřích do sousedního pokoje objeví se polostínově Benedikt/ Zde máš prašivce! /Vystřelí, přícvek umizí/ Edgar řve stále šilenci, vyskočí za ním/ Zmizel! Ale ne: kam sedí na stěně jako moucha. /Třesne nová rána/ A teď leze po stropě - Hoj, hoj! /Vpálí do všech koutů rány. Ozve se příšerný zvířecí chechot/ Nemizí, jen se chechtá. Věk já vím, jak na tebe vyutahu, jak jedinečně tě a neomylně umrtvím! Ha, ha, ha, ha!

/Vpálí si do prsou dvě koule a klesá pomalu/ Jaké
to obrovské, sladké slunce vychází přede mnou - -

OPONA

Tato jeincekóvka, majíc hlavním tematem metafyzický
vztah mezi snem a bděním, je jistě meri jednoakovkami únl-
kem. Toto zde je naprosto jen náčrtek, při němž, mimo hlav-
ní děj, může být zmíněno vše. Jsc: v něm mnohé opomenutí,
rozpory atd. Ale bylo nemožno, aby při tematu tak těžkém,
pouhá improvizace, za nepříznivých tělesných dispozic neby-
la značně neokonalá. Tím zvláštější je celá věc, tím významěj-
ší může se stát - až bude propracována.

V lednu 1928

L. K.

HUCL

V Ě Č N Ě H L E D Í C Í

I.

Postranními uličkami přicházím na neznámé náměstí
kde je skromnějším míčovním zástup
Zvolna se přede mnou rozestupuje
a já se ocitám v jeho středu
Na nízkých nosítkách tam leží můj těžce nemocný otec
Kdoas mě oslovuje
ale ničemu nerozumím
Jeptiška stojící za nemocným začíná pronikavě křéčet
a ukazuje na mě stříbrným křížem
Zástup se hrozivě uzavírá
Rychle se rozhoduji
Mávám pažemi a vzrůstám se do výše
Míjím arkády renesanční radnice
a otevřená okna vyložená peřinami
V prostoru přede mnou víří oči zemřelých
V dálce vidím svého otce
předstupovat před zářící seri bytost
Začínám rozumět ptačí řeči

II.

Mráz roztřel havrany nocující v dutých stromech
Z aleje stoupala oblaka rudé páry
Probudil se hadem trav a zasněžených sítin
Měl pocit
že ve sklepení se probouzí světelný kníže Marsu
Pomalu sestupoval schodištěm jako hořící mušlí
Minul dveře na prosklenou verandu
a hromadu nevytištěných novin
Prošel zdí či roubenými vraty
a ocitl se uprostřed hvězdného stroje
Na tgář mu uvalí motýl a tělem larvy
Jako japonský výtvarník rozhnul větve z barevných drátí
Pod nimi ležel beránek zřídavý mluvící liškou

III.

Kráčím zasněženou zahradou
Sleduji stopu dávno vyhynulého zvířete
Jsem velice neobratný stopař
jelikož zvíře stále uniká
Dokonce se zdá,
že vzdálenost mezi námi se zvětšuje
Vleču se hlubokým sněhem mnoho měsíců
možná i let
Zvíře je plné síly a jeho stopa je pravidelná
Padá hustý sníh
Děším se věčného znamení
Děším se tichého hlasu v povětří

IV.

Mráz na okno namaloval Stalinovu tvář
Sníh leží na hrobě náměstíčního chlapce
Vesničané se závějejí vrací z chrámu
vznešení jako kormoráni v zapadajícím slunci

V.

Vracím se ze své každodenní odpolední projížďky
Jsem již unavený
a proto zastavuji povoz v osvěžujícím stínu morušových keřů
Odpočívám
Chvějícím se modrým listům zvolna proplovají
podobu dávnych přátel
Jeden ke mně přistupuje
s náručí plnou popsanych listů
Na otázku kde je nalezl
ukazuje kamsi do tmy
Oči mu září jako helénskými sochám
Pobízím koně
Vzduch houstne kobylkami s červenými křídly

VI.

Prohlížím s otcem zadní trakty domů
Na opuštěných dvorech se pavalují zbytky pobožených zdí
a vzduchem poletuje peří
Otec mi vypráví ruskou pohádku o Věčně hledícím
který žil na ostrově Gulag
Po pavlačích se pohybují stíny
Motýlí probuzení zímou
Beru otce za ruku
Jdeme dvorem
a pak dlouhou liduprázdnou ulicí ven z města
Cestou potkáváme jen hlouček
nepřirozeně předkloněných důstojníků
Otec nese v podpaží sluneční hodiny a zlatý srp
kterým Keltové strhávali z borovic jmelí
Za městem vyhledáváme vysoký strom
Otec šplhá do koruny
až na nejtenčí větve s křehkými lístky
Bere srp a neslyšně řeže do oblohy
Jeho tělo zprůsvitnělo

VII.

Podoben velké černošské loutce s pažemi ze slonoviny
hmatám v temné dutině břehu pramene živé vody
Dotýkám se vlhkých kořenů a půlnočních ryb
Nad vzrostlými jilmy se vyhoupl měsíc
Slunce vycházející z měděného džbánu
Se zatajeným dechem stojím uprostřed neklidného proudu
Měsíc se přibližuje a vyzývá mě abych vstoupil
Na dotek je hebký a chladný
Váhám
ale po chvíli proskakuji planoucím kruhem
jako cirkusový lev
Ocítám se v hustém mléčném světle
S údivem hledím na své bezvládně visící nohy
a na sestru
která mává z koruny bílé břízy

VIII.

Noc nás zastihla nepřipraveně
Ohrně nezaplály
Ryby z nedalekého jezera
hovořily s našimi konmi řečí mlčenlivých duší
Leželi jsme ve světélkujícím listí
Jako báječného ptáka jsme čekali slunce
až ráno sestoupí korunami stromů

IX.

Špinatí rudí ptáci utichli
a poslední stín přeplul řeku mrtvých
V artéské studny zpívají dívky s křišťalovými vědry
ve vinici šelestí ještěrky
nasyčené měsíčním světlem

X.

Hory obývané sněžnými skřivánky a mlhou
zářící kyvadla
padající s průrvy mezi oblaky
a měsíční komě
tančící kolem černých děr
plných sčleněných očí

PALIVEC

Josef PALIVEC

30. 11. 1989 uplyne 14 let od smrti básníka, jehož dílo není sice příliš rozsáhlé, ale slovy Jaroslava Seiferta "mláhev vroucí a české". Osobnost básníka Josefa Palivce /mimo jiné i esejisty a vynikajícího překladatele díla Paula Valéryho - Mad 1929, Kouzla 1933, Mladá Perka 1938 a St. Coleridge - Píseň o starém námořníku 1949, do francouzštiny napak V. Nezvala, H. Hory, J. Seiferta, F. Halase aj./ je úzce spjata se Západočeským krajem. Je proto více než na po-
váženou, že ani 100. výročí básníkovy narození v roce 1986, nebylo dostatečným důvodem k připomenutí jeho vyjimečného díla.

7. 10. 1886 se narodil ve Zbirohu a do roku 1904, kdy odchází do Brna jako opisovač díla Jaroslava Vrchlického, studuje na gymnáziu v Rožycanech a Plzni. V první světové válce je těžce raněn a propuštěn z armády, kam byl mobilizován. Po válce pracoval v diplomatických službách v Ženevě a Paříži a v letech 1930-1938 zastával vysoké funkce na ministerstvu zahraničních věcí v Praze. V roce 1934 je mu udělen doktorát na právnické fakultě UK.

Během druhé světové války je zapojen v domácím protifašistickém odboji, a proto je v roce 1944 zatčen a až do konce války vězněn na Pankráci. Po válce pracoval krátce opět na ministerstvu zahraničí, ale v roce 1949 je opět zatčen a v jednom z paralelních procesů okolo procesu z Miladou Horákovou odsouzen k dlouholetému žaláři. Až v roce 1969 je plně rehabilitován.

Vzpomeňme proto několika ukázkami básníka, který i přes těžkosti svého osudu, zůstával vzpřímeným a hlubokým člověkem a jehož verše "vyčištěné, klidné a moudré tančí uprostřed paprsků. Patrně nesiřících, protože byl básníkem hvězd".

hiv.

Bibliografie:

Pečetní prsten, 1941; Naslouchání, 1942; Síta, sbírky Pečetní prsten, Naslouchání a Spáč, 1943; Poesie stále budoucí, 1969 - eseje.

/sbírku Síta, 3. vydání z roku 1969 je možné vypůjčit v městské knihovně pod číslem A4341a/

xxx

Za luhem nebyti
tak odešlá a skelná,
v šedosti zavítí
tvář tiše podpovelná

se náhle nabízí
obezřelému duť
jež zvolna pobízí
zamklé umnutí.

To za mhou stará čas
zas jako víno pění?
Ach, věčná splavnost v nás
přesladké prokrvení!

xxx

Co to chřestí po holínkách
Kdo to pláče po dolínách?
Ostrovid či vlk? I ten
v souměr bude umučen.
Horní hamry ve hrob zní mi:
Rafijemi železnými
kdo tu chce být utlučen?

Slepých sluncí zašlá záře
ještě dýchá v bledost tváře
těch, co v šaré váních
tápou kalnou dálnicí
tam, kde šátky ticha vlají
v milé ruce dolévají
lampu, věrnou stálíci.

Vrať mi, jámo, co mi přálo
měl jsem tě tak, mámo, málo,
po drobtech a jako v snách.
Bez bobulí po vesnách,
tvými echy dopadený,
za vlášení popadený
nejštěm se vracím bož...

XXX

Stín už sahá na stínadla,
svatá Maří na tvář padla,
pod horou však dříme ráj,
samý daminový máj...

To je ta zem temnečivá,
která do nás prohořívá,
mlčky doutnající zem.

XXX

Když usnul miliduch
tu bují do nestvůrna
tma vlnká od chaluh,
tma palacku a pluch
se nemluvného chmurnu,

a nocí nahluhlost
loudavý náhon černa
hloub blnou opuchlou
se spouští do inferna

na kolo ohludné
v začarovaném mlýnu,
kde na zlém rubu dne
dva křesy osudné
trou těžké brno blínu

XXX

Tůň s černým obřív
svit slepoucího cínu,
upřeným bělnem svým
zrak mrtvé doutná v stínu.

Už oudy zavál chnýr,
ach sladká lethargie!
Už všechno našlo mír,
jen srdce zticha bije.

Mlé tělo zhasíná,
spí nadšencst a skepse,
co chtělo, vařné
v blaženosti ka

co chtělo, usíná
v blaženost katalepsie.

xxx

Tma mír a moruší
ať nabalzamuje mě
a šerou loktuší
ať ovine mne jemně

Tma chorošů a mír
tma tajemného bobří
a okouzlených hůr.
Duch věrně bdí a hoří.

xxx

Hlas ze tmy: -

MLč, marná!, nadarmo tvá ruka střepy klíží.
Tvůj sebeklamný duch jenvsobě sám se zhlíží,
jen bělmo minula mu doutná vzrůstle
a oči krásno zří už dávno propadlé.
Nech mrtvé v pokoji, pust' snění nerozumá:
dál, bez ustáti dál tma sněží na tvá kumna
a nejvábivější tvé pasti zavívá.

xxxx

Děs smrti prochvívá ta slova mrazivá!
Ach, nepožádaný a vemlouvavý hlase,
té pravdy pochybnost už dávno kroužila se.
Podjarní vánky zní, však pro mne nehodou
a nikdy, nikdy víc mne neomámí máje,
mé máje s hrdličkou. Ach, přepředaleká je
ná chvíle! Míle má si sama nevěří,
na kalný její proud mží stínů pápěří
a příhod přízraků ji vroubí zachmuřeně.
To moje žádosti jdou ztěžka po křeměně
a prostřed lyžajů a nočních pavích ok
vpřed v marné naději se plouhá jejich krok.
Má cesta oslepla, zvon, který srdce nemá,
se houpá nadarmo a tma, ta hluchoněmá,
svou fantasmagorickou a ostrašnou mimikou
si na mne umlouvá už léčku všelikou.

Své milé holoubky jsem vypustila včera
ven ze své komory nad vlnobití šera,
ty věrné posly své, z nichž každý tolikrát
jen od hvězd zamoučen se vracel do mých vrat.
Žel noc je červivá, noc mūr a kozodoje...
Ó vraťte, vraťte se, vy sive kroky moje,
má láska nezkłame, když všechno mohlo zžást,
má osy prastará je nejjistější přást,
kde sen se navíjí. Jen honem kemně, ke mně,
kdos venku prokřehl, já zhřeju tě, tvá země,
já jsem tvůj vlnolam, kdo umdléváš, sem pojď,
mé střelky poslechni, já rejda jsem i loď.
Sem, sem v mou komoru z vln slepé šediviny,
z té rozkymácené a pomatené činy,
kde temno vrávožá a šplíchá po tváři,
sem, scestné myšlenky, mí krásní korsáři!

xxx

Mou starou komorou
vlá láska jak kdy prve
a tajně pod korou
zní tiše tikot krve.

V té truhle zaltých rouch
spí milenia moje
zde tlí můj těžký trouch
budoucnu krmí stroje

Zde všechno patří mi,
a věrně k sobě inou-li,
tu sestry s bratřimi
se ve svůj nedíl schoulí.

Spory jsou zalezlé
a bolesti jsou tišší,
co dobré a co zlé,
je náhle sobě bližší.

Zde na dně paměti
plá vidno hvězdy kleslé,
tu pavouk přede ti
sen o svítivém vesle.

Cos tiše ševlí,
to kořeny mi radí,
Vím, neuposlechne-li,
že duše má se zradí.

Jen soukej, paměti,
slín čarodějnou slinnou
ty nitě z perleti
na léčku přeúčinnou.

Ať ve smrt přehebkou
mne vpřede tvá příze,
a ať je kolébkou,
z níž unku své tíze.

xxx

Slyš! Kdo to přeletěl?
Snad křídlo černovíra?
Či zvenčí dech sem směl
a tma už nedovírá?

Jak by se ve mně chvěl
dech důvěrného včíra!

Ne! Nic než žal a žal,
žal, ptálá všeho míra,
žal, kašmírový šál
přes prsa všehomíra.

To zítřek nevolal,
jen z opuštěných hal
dech nenátratna vál,
dech nevěrného včíra.

xxx

Na široširou tmu,
kde vlny hrůzu hrnou,
duch spouští v tajemnu
svou bárku opatrnou.

Vích váhá na vlnách
chořelými tmy,
jen pablsk a jen prach,
ledňáček nad vodami.

Dál chorá aurora
spí na rozhoru časů.
A plavec vrávorá
a hmatá cestu k jasů.

xxx

Tma bzvčí od česna
V stín z přejemného chmýří
k pačoukům bezhlésna
už černá včela mří

až tam, kde nehmotně,
cíl neslyšného letu,
v krytosemenné tmě
žhne blizna divokvětu.

Kdo potmě plní plást?
Sny ostyšné v tom tichu
až sem se chodí pást,
ty v šerém rouše mlichu.

xxx

KOLO VÁNKU

Svit dříme v achátech,
mech háje tají dech
a prašník snění trhne,

až předůvěrný vzdech,
tišší než echo ech,
mu plátky podkrne.

Náš lehkodechý dmych
jak vlahé pomyšlení
klid změni v kles a dvih
a v rozvlněné dění.

xxx

Což v kukle zlatové
už tiché mechy ruší?
Hleď! Ze tmy matové,
tak jemně hmatové
se snové oko vznáší

a dhví se opile
při zavanutí věčna,
když pátrá po pyli,
ach, marný motýle!,
vonného neskutečna.

/Sem, vlnavé oleje
zašlosti starozlaté,
sem, vůně oměje,
jež duši mýlíváte,
sem, co čas navěje,
mdlé símě naděje,
v klín věrný tolikráte!/

xxx

Dech mladé důvěry
prohrívá zkřehlá blata...
Jak sládnou severy!
A rudé hevery
už páčí věčná vrata.

Tak dlouho váhalas, ó chvíle chvějivá.
Kdos přešel čelo mé a tíha odvívá.
Má duše, slyšela_s to zachrastění ticha?

Kdo ve tmě hmatá roub a do krve mi dmychá?
Či oho špehyrkou mi v celu nabliží?
Kdo venku přechází a váhá za mříží?
Sám den snad? Opravdu už, bože, přihořívá?
Hleď, noci neklidně se náhle ježí hřívá,
kdos něžně probouzí mé klouby prastaré
a rouby mé se rdí a křísí, lazare!
Nepokoj proniká až v snění semeníků,
už praskla kukla má, nač čekáš, bubeníku?

Už vím, že svět se hnul, už v šerém nebesku
na valach oběšena vílá chochol zablžekna,
čas dvanácti ve výšce, předletý purpur, srše,
vše chvilu strvine do náramné své vrše
a propast nad hlavou a propast pod nohou
zas hravě bříbata hříbí mladou oblachou
Ach, vojšky holasti kolikrát zobrazena,
kolikrát vzkrýšena, kolikrát utracena,
už tašim v sobě tít přelivy tajemná,
sss, co kře křímelo, se vznímá oče mne,
zaš, strastná vyjhy mě, se mňhou zalykáte
a květy čaríte už k soči tolikáté,
zas z bídy pakylá pňš štědrosti se pňou,
by duši nabídlý svou krásou přešťěpnou.
Bůh buď baboška a blizna v kramboříčku,
on, sám čaronec šokvedějného klíčku,
jenž klíčka otvírá i vaska stoletou.
Ať prachnou staré švy a štrany rozkvětou,
ať zase rozjímou a vrvessí se rový
a mladě poskočí zas kvůli pastovecvi!
A z vyjhy kyrysa, jenž navaš okřívá,
ať spradka vyrasí záplava jiskřivá!
Jas bílí babi holt, už ve dveřích je láska,
jas vznímá tempo zas, jak halebí a práská,
už slunce předjíždí se svým mladoni,
leť, šapko do výšky, buď zdrav, můj Jaseň,
kříš křeše křešný den a kříš moje jáse,
ach, slunce na humě a šílek na sluně,
kde mám to milíčko brát, těch květů v rozpuku,
táče rožátek a slunce v struku
a všechno chce mne mít, ach bože, co mám dětí,
jen humboj, babátko, a bolto, krásná tůtí,
však viš, co mám, to sám, těch hladných šakani,
kříš křeše trampotu, mlč, však to zastanu,
nad vlasý hlavy své tak slavně rozmnožena,
tak na roztrhání jsou nejšťastnější lona,
jeon všeho šťastna a hlava mi jde kolem,
mám slunce v kapsce a bombu nad oučolam,
ach, jak mne mání zas ty střelý střídané,
vlasj, hlavo stěpate, vlasj, želký jasan,

tentokrát
mé černo smutné, ošklivě žluté,
když mluvíš se mnou pro mé děti, klátě!
Ty trávíš na nebi, popluší vození,
smu na mě shlédneš, jak kvetu obšírně,
jsem všechna obrostlá, jen se se navývám,
při větru zavírá se vláha, voní zvoním,
už vše nás přerůstá, sám Pánbůh zapáchá,
s anděly nakládá a svádí na úbočí
a má můj šťastný plod, svou tvář tak divně jasnou
tu máš náležitě s mou matkou člověčinou.
Jsem všechna jeho jen, a jako by sám duch
všl v širou opálku, a oprostoval z pínch
mé zrní poselské, máš, slávo nezměnná,
je, Pane, převzatá tvá boží lůstírna!

Literární revue MLADÁ GARLA vychází pro interní potřebu
Literárního klubu při MěV SSM v Plzni a Klubu mladých au-
torů při knihovně L. Zápotockého v Chebu. Jakékoliv další
šíření i části tohoto sborníku jen se souhlasem vydavatele.
N e p r e d e j a é.

Vybrala a uspořádala redakční rada ve složení: Viktorie
Rybáková, Helena Šlesingerevá, Ivo Hucí a Jaroslav Šlejmar.
Klášče Ivo Hucí, lineryty Ladislav Sýkora, kresby Roman
Bříkciň a M.K. Uzavěrka 1.5.1989.